

**UNIVERSITY
OF TURKU**

This is a self-archived – parallel-published version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details. When using please cite the original.

AUTHORS	Kaisu Rättyä, Sara Routarinne
TITLE	Äidinkielen ja kirjallisuuden didaktiikan tutkimus Suomessa 2012–2025
YEAR	2026
DOI	https://doi.org/10.23988/sats.1898.c3083
VERSION	Publisher's PDF
CITATION	Rättyä, K., & Routarinne, S. (2026). Äidinkielen ja kirjallisuuden didaktiikan tutkimus Suomessa 2012–2025. Teoksessa A. Kallioniemi et al. (toim.), Suomalainen ainedidaktinen tutkimus: Näkymiä alan kehitykseen ja haasteisiin (s. 46–83). https://doi.org/10.23988/sats.1898.c3083
LICENSE	CC BY NC SA

Äidinkielen ja kirjallisuuden didaktiikan tutkimus Suomessa 2012–2025

KAISU RÄTTYÄ¹ JA SARA ROUTARINNE²

kaisu.rattya@tuni.fi

¹Tampereen yliopisto, Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta,

²Turun yliopisto, Opettajankoulutuslaitos

Tiivistelmä

Tarkastelemme artikkelissamme äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen (L1) opetukseen liittyvää suomalaista vertaisarvioitua tutkimusta vuosina 2012–2025. Aineistona on noin 150 artikkelia, kirjan lukua ja väitöskirjaa, jotka käsittelevät pääosin perusopetuksen ja lukion äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta. Aineiston analyysikehikko perustuu didaktisen transposition teoriaan. Kirjallisuustiede ja kielitiede olivat tutkimuksissa näkyvät vahvimmat taustatieteet. Opetussuunnitelmiin ja oppimateriaaleihin keskittynyt tutkimus on kohdistunut enimmäkseen kirjallisuudenopetukseen. Tutkimuksissa on selvitetty tasaisesti eri oppilaitosten oppilaiden osaamista, käsityksiä ja uskomuksia kirjoittamisesta, kielitiedosta ja lukemisesta. Opetusmenetelmätutkimuksissa päähuomio on kohdistunut kirjoittamisen, kielitiedon ja kirjallisuudenopetukseen. Artikkelit käsittelevät myös äidinkielen ja kirjallisuuden ainedidaktiikan kentän muutoksia ja kirjallisuuskatsauksissa tehtiin analyysiä eri alueiden aiemmasta tutkimuksesta. Tutkimusta puuttuu suullisen viestintätaidon ja kielentuntemuksen alueista. Tutkimusta ilmestyy enemmän kuin aiemmin, sillä aktiivisesti äidinkielen ja kirjallisuuden didaktiikka tutkivien kirjoittajien, tutkimushankkeiden ja väitöskirjojen määrä ja didaktikkojen tehtäviin kuuluva julkaisemismäärä on kasvanut.

Avainsanat

Äidinkielen ja kirjallisuuden didaktiikka, katsaus, didaktinen transpositio

Research on L1 and literature education in Finland 2012–2025

Abstract

In this article, we examine Finnish peer-reviewed research on the teaching of (Finnish/Swedish) language and literature education (L1) published between 2012 and 2025. The material comprises approximately 150 articles, book chapters, and doctoral dissertations that primarily focus on L1 instruction in basic and upper secondary education. Our analytical framework draws on the theory of didactic transposition. The studies reviewed are most strongly grounded in literary studies and linguistics. Research on curricula and learning materials has concentrated mainly on literature instruction. A consistent theme across the studies is the examination of students' skills, perceptions, and beliefs related to writing, language, and reading in various educational settings. Research on teaching methods has similarly focused on writing, language, and literature pedagogy. Several articles also discuss changes in the L1 and literature didactics over time. The review maps earlier research across multiple areas of L1 education. However, research on oral communication, interactional skills, and language awareness is scarce. Nevertheless, the field is expanding as the number of authors, research projects, and dissertations in L1 and literature didactics continues to grow, and as the academic practitioners increasingly assume responsibility for scholarly publishing.

Keywords

Finnish language and literature education, Swedish language and literature education, L1, didactic transposition, review

Johdanto

Äidinkielen ja kirjallisuuden didaktiikka kohdistuu äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tutkimiseen usealla tasolla. Ainedidaktisena tieteenalana sen peruskysymyksiä ovat, mitä opetetaan, miten opetetaan ja miksi opetetaan. Perusopetuksen ja lukion kontekstissa on kyse opetussuunnitelmien oppiaineesta äidinkieli ja kirjallisuus, joka jakautuu eri oppimääriin. Vuoden 2014 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus, 2014) ja vuoden 2019 Lukion opetussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus, 2019) oppimääriä on kaksitoista. Ammatillisessa koulutuksessa oppiaineen sisällöt sijoittuvat viestintä ja vuorovaikutusosaamisen alueeseen, joka puolestaan on yksi yhteisistä tutkinnon osista (Opetushallitus, 2025).

Vuosikymmenten saatossa äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen sisällöt ovat pääosin keskittyneet lukemisen, kirjoittamisen, kielitiedon, kirjallisuuden ja vuorovaikutuksen opiskeluun. Sisällöt ovat kuitenkin viimeisten vuosikymmenten aikana laajentuneet ensin mediasisältöjen ja sittemmin laajan tekstikäsitteen ja monilukutaidon myötä. Samaan aikaan esimerkiksi folkloristiikan opetuksen merkitys on vähentynyt ja mahdollisesti myös kirjallisuuskasvatuksen asema heikentynyt. Tämänhetkisiin opetussuunnitelmiin laaja tekstikäsitte on kirjattu selkeästi, ja se näkyy esimerkiksi oppiaineen tavoitteiden ja sisältöjen jakamisessa neljään osa-alueeseen: vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkitseminen, tekstien tuottaminen ja kieli- ja kulttuuritietouden kehittyminen (Opetushallitus, 2019).

Oppiaineen opetusta ja oppimista tutkiva äidinkielen ja kirjallisuuden didaktinen tutkimus ei kohdistu vain opetussuunnitelmien mukaiseen tulkintaan oppiaineesta vaan tarkastelee oppiaineeseen liittyviä sisältöjä historiallisesta näkökulmasta ja tulevaisuuden näkymiä ennakkoiden. Tästä esimerkkinä ovat kansainvälisessä alan didaktisessa tutkimuksessa käydyt keskustelut laajan tekstikäsitteen vaikutuksesta oppiaineen perustaan eli luku- ja kirjoitustaitoon (mm. Green & Erixon, 2020; Ongstad, 2024; Pieper, 2020). Kansainvälinen äidinkielen ja kirjallisuuden didaktiikan keskustelu jakautuu monen tematiikan tarkasteluun. Oppiaineen painopisteet eri vaiheissa olevien oppijoiden kohdalla vaihtelevat peruslukutaidon opettelemisesta neuvottelutaitojen kehittämiseen tai elokuva-analyysien tekemiseen. Suomalaisessa kontekstissa äidinkieli ja kirjallisuus käsitetään yhtenä oppiaineena, mutta on maita,

joissa kirjallisuus on oma oppiaine. Tällöin opetussisällöt voidaan jakaa eri tavalla. Historiallinen ja kansainvälinen tarkastelu osoittaa, että puhumisen, kuuntelemisen, lukemisen, kirjoittamisen, kirjallisuuden, kieliopin, kulttuurin ja median sisällöt ovat läsnä useimmissa jaotteluissa muodostaen laajan tieto-, taito- ja taide- sekä kulttuuriaineena pidetyn oppiaineen (Grünthal, 2007; Kauppinen, 1986; Krogh ym., 2017; Schuster, 1999; Tainio, 2012a).

Oppiaineen laaja-alaisuus ja moninaisuus tarkoittaa sitä, että opettavien sisältöjen taustalla vaikuttavat useat tieteenalat, kuten kielitiede, kirjallisuustiede, viestintätieteet, puheviestintä ja kulttuuritieteet. Ainedidaktiikan ytimessä onkin se prosessi, jossa tieteenalojen sisällöistä valitaan, muokataan ja johdetaan eri-ikäisten oppijoiden tavoitteita kouluun.

Tämä artikkeli tarkastelee vertaisarvioitua suomalaista äidinkielen ja kirjallisuuden didaktiikan tutkimusta vuosina 2012–2025 ja keskittyy oppimäärien suomen kieli ja kirjallisuus sekä ruotsin kieli ja kirjallisuus ainedidaktiseen tutkimukseen narratiivisen kirjallisuuskatsauksen keinoin.

Aiempi tutkimus ja teoreettinen viitekehys

Aiempi laaja katsaus aiheeseen ilmestyi vuonna 2012, kun professori Liisa Tainion artikkeli Äidinkielen ja kirjallisuuden didaktiikka ilmestyi. Tässä 2000-luvun alun tutkimuskenttää avaavassa artikkelissa alan tutkimuksen painopisteinä näyttäytyivät lukeminen ja kirjoittamaan oppiminen, kielioppi ja kielentuntemus, kirjoittamisen opetus sekä eheyttäminen ja uudet näkökulmat. Ria Heilä-Ylikallio ja Annalena Østern (2012) tarkastelivat samoihin aikoihin artikkelissaan äidinkielen ja kirjallisuuden didaktiikkaa ja sen tutkimusta. Heidän analyysinsä paljasti kahdeksan tutkimusteemaa: lukeminen ja kirjoittaminen, kansainväliset lukututkimukset kuten PISA, monikielisyys ja kielikylypy, multimodaalisuus, nuorten kielellinen kommunikaatio ja sukupuolentutkimus, pohjoismainen ja kansainvälinen tutkimusorientaatio ja verkostojen luominen sekä ainedidaktisen tutkimuksen ympärille muodostuneet tutkimusryhmät (Heilä-Ylikallio & Østern, 2012). Katsauksen aineistossa oli runsaasti vertaisarvioimattomia artikkeleita ja oppimateriaaleiksi tarkoitettuja julkaisuja, mikä voi johtua siitä, että vertaisarvioitujen kansainvälisten artikkeleiden vaade ei vielä ohjannut kirjoittamisfoorumien valintaa. Alan väi-

töskirjoja luotaava artikkeli (Rättyä, Heilä-Ylikallio & Tainio, 2017) puolestaan paljasti väitöstutkimusten keskittyneen 2000-luvulla luku- ja kirjoitustaitojen opetukseen, kielitiedon opetuksen metakieleen, draamapedagogiikkaan ja kirjallisuudenopetukseen mutta oppimateriaalien ja ohjausdokumenttien, kuten opetussuunnitelmien analyysit jäivät vähemmälle huomiolle. Isoin painopistemuutos oppiaineen tutkimuksessa näytti tapahtuneen kirjallisuuden opetuksen ja monilukutaidon ja opetussuunnitelmien tutkimuksen määrässä.

Kansalliset opetussuunnitelmat ovat edellisten katsausten kirjoittamisen jälkeen uudistuneet (Opetushallitus, 2004, 2013, 2014, 2019). Näitä leimaa laaja tekstikäsitys, joka on vaikuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja sisältöjen rakenteelliseen jakoon, ja osa ennen oppiaineen alaan kuuluneista tavoitteista on siirretty kaikkia aineita koskeviin laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin (monilukutaito, kielitietoisuus) (Rättyä, 2026). Opetussuunnitelmien sisällöt ja tavoitteet ovat jossain määrin näkyneet oppiaineen tutkimuksessa mutta ne eivät kuitenkaan voi ohjata alan opetusta ja tutkimusta liikaa, sillä ne vaihtuvat jatkossakin opettajien uran aikana. Opetukseen ja opettajankoulutukseen kytkeytyvän ainedidaktisen tutkimuksen on katsottava sekä nykyiseen että tulevaan, ennakoitava ja pidettävä huolta perusasioiden opettamisen taidoista. Tälle alueelle kuuluu myös vähemmälle tutkimushuomiolle jäänyt ammatillisen toisen asteen opetuksen tutkimus, ja viestintätaitojen opetuksen karsimisen vaikutukset perustaitojen osaamiseen (esim. Pietilä, 2025). Äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineessa perustaa tulevat jatkossakin olemaan luku- ja kirjoitustaito, kieli- ja kirjallisuustieto sekä vuorovaikutus- ja viestintätaidot, sillä oppiaineella on sivistyksellinen pohja. Äidinkieli ja kirjallisuus on oppiaineena siis monitahoinen tieto-, taito- ja taideaine.

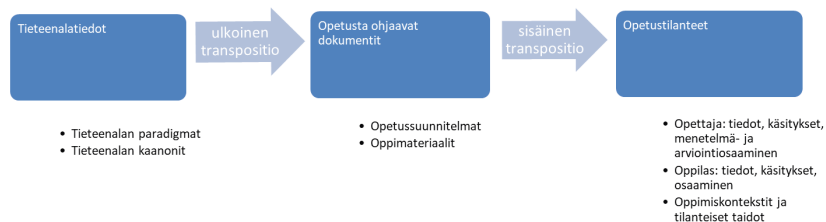
Kansainvälisessä ja kotimaisessa ainedidaktiikan tutkimuksessa on tunnistettu vuosikymmenten ajan perustavina kysymyksiä, mitä opetetaan, miten opetetaan ja miksi opetetaan. Nämä liittyvät läheisesti myös kysymykseen siitä, keitä opetetaan.

Rakensimme aineistoanalyysin tueksi teoreettisen mallin (Kuvio 1), joka kuvaa ainedidaktisen tiedonalan kokonaisuuksia: Opettajan tiedot, käsitykset ja menetelmä- ja arviointiosaaminen, Oppilaan tiedot, käsitykset ja osaaminen, Oppimiskontekstit ja tilanteiset taidot, Opetusta ohjaavat dokumentit ja Opetettavan tieteenalatiedon, tieteenalan paradigmat ja kaanonit. Pelkistetty malli

yhdistää aiempien ainedidaktiikkaa tarkastelevien tutkimusten näkökulmia ja niiden soveltamista suomalaiseen äidinkielen ja kirjallisuuden didaktiikan tutkimukseen (Chevallard, 1989; Grossman, 1990; Magnusson, Krajcik & Borke, 1999; Rättyä, Heilä-Ylikallio & Tainio, 2017; Shulman, 1987). Opettajan, oppilaan ja oppimiskontekstin näkökulmat ovat Shulmanin (1987) ja Grossmanin (1990) tutkimuksista. Malli ryhmittää osa-alueet didaktisen transposition teorian (Chevallard, 1989) mukaan tieteenalantiedosta kohti opetusta. Teoria hahmottaa prosessin, jossa tutkimukseen perustuvat tieteellinen tieto tai tietokokonaisuudet valikoidaan siirrettäväksi opetusta ohjaaviin dokumentteihin (opetussuunnitelmat ja oppimateriaalit) ulkoisen transposition vaiheessa ja edelleen opettajan opetettavaksi ja oppilaiden opittaviksi sisäisessä transpositiossa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen kontekstissa vaikuttavat paradigmat ja kaanonit tulevat kieli-, kirjallisuus- viestintä- ja kasvatustieteistä sekä kunkin näkökulmasta teksteihin sekä lukemiseen ja kirjoittamiseen. Tieteenalatiетоjen lisäksi malliin kuuluvat valittujen tietosisältöjen saattaminen opetukseen ulkoisessa transpositiossa, jota edustavat eri kouluasteiden äidinkielen ja kirjallisuuden tai ammatillisessa koulutuksessa viestinnän opetuksen opetussuunnitelmat ja oppimateriaalit. Sisäisen transposition myötä tieteenalatieto siirtyy opetustilanteisiin, joissa opettaja, oppilaat ja oppimiskonteksti voivat olla tutkimuksen kohteena. Opettajien osalta ainedidaktiikan tutkimus voi kohdistua opettajan tietoihin, käsityksiin sekä opetusmenetelmien ja arviointimenetelmien hallintaan. Oppilaiden kohdalla voidaan tutkia oppilaiden tietopohjaa, käsityksiä ja osaamista ja oppimiskonteksteissa puolestaan oppimisympäristöjä, teknologiaa tai oppimiskokonaisuuksia.

Kuvio 1. Malli ainedidaktiikan tiedonaloista

Menetelmävalinnat

Tutkimus kysyy, mitä alueita äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksesta suomalaiset didaktikot ja jatko-opiskelijat ovat tutkineet vuosina 2012–2025 vertaisarvioituissa julkaisuissa. Aiempien alan katsausten (vuosilta 2012 ja 2017) vertailu osoittaa, että ainedidaktisesti aktiivisten tutkijoiden määrä on kasvanut. Didaktikkojen tehtäviin kuuluu tutkimus- ja julkaisemisvastuuta. Myös väitöskirjojen määrä on kasvanut oppiaineessa, mitä aiempi katsaus (Rättyä, Heilä-Ylikallio & Tainio, 2017) jo dokumentoikin.

Yhdistämme kirjallisuuskatsauksessamme sekä narratiivisen että integratiivisen katsauksen piirteitä (Fan ym., 2022; Ogbonnaya & Brown, 2023; Torracco, 2016), sillä eri taustatieteistä lähteivissä äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen opetusta käsittelevissä tutkimuksissa käytetään hyvin erilaisia tutkimusmenetelmiä ja aineistoja. Tällöin systemaattinen tulosten vertailu ei ole mielekäästä, josko mahdollistakaan. Sen sijaan tavoitteenamme on kuvata aiempaa tutkimusta ja samalla tunnistaa, mistä alueista tutkimusta edelleen tarvitaan.

Koska ensihavaintomme mukaan tutkimusta on määrällisesti ilmestynyt enemmän kuin aikaisemmin, ryhdyimme systemaattiseen kirjallisuushakuun. Ensimmäinen kirjoittaja teki ensimmäiset haut kirjastotietokannoista (13.1.2025). Suomalaiset avoimet julkaisut tai julkaisusarjat eivät kuitenkaan ole tietokannoissa systemaattisesti mukana. Ainedidaktisia tutkimuksia -julkaisusarjan artikkeleita ei välttämättä löydy tietokannoista hakusanoilla, sillä julkaisusarjan julkaisut luetteloidaan kokoelmaan yhtenä teoksena. Fennica-tietokanta ei systemaattisesti anna tietoa vertaisarvioinnista. Tiede ja tutkimus -sivusto (tiedejatutkimus.fi) puolestaan perustuu tutkijoiden omaan aktiivisuuteen kirjata julkaisunsa tietokantoihin. Suomalaiset julkaisut eivät välttämättä löydy kansainvälisistä tietokannoistakaan. Etsimmekin tutkimukset kirjoittajakohtaisesti siten, että kävimme läpi äidinkielen ja kirjallisuuden ainedidaktikot ja heidän julkaisunsa yliopistojen tutkimustietokannoista. Niissä julkaisujen tyyppi ja vertaisarvioimiskriteeri OKM-luokituksen mukaan oli helpohkosti tarkistettavissa. Etenimme professoreista yliopistonlehtoreihin ja jatko-opiskelijoihin. Hakutulosten määrä oli huomattavasti laajempi kuin ensimmäisissä koehaussa. Ensimmäinen kirjoittaja teki koontityön ja toinen kirjoittaja tarkisti ja täydensi haussa saatujen tulosten julkaisulistaa. Veimme kirjallisuushaun tulokset (376 artikkelia) Zotero-tietokantaan. Otsi-

koiden ja abstraktien skannausvaiheessa (11.6.2025) ja artikkeleiden tarkastusvaiheessa (12.–13.6) käytössä oli Covidence-ohjelma. Tarkempaan tarkasteluun päätyi vajaa 150 artikkelia. Artikkeleiden määrä artikkelin työstämisen, kommentoinnin ja kirjoittamisen aikana täsmentyi 162 artikkeliksi. Tarkkojen määrien sijaan tavoittelimme kokonaisvaltaisempaa katsausta.

Artikkeleiden valintakriteeritaulukko 1 kokoa sisällytettävien ja poissuljettavien rajaukset. Katsaukseen sisällytettiin suomen-, ruotsin ja englanninkieliset vuosina 2012–2025 julkaistut vertaisarvioidut artikkelit tai vertaisarvioidussa julkaisuissa ilmestyneet artikkelit tai luvut, jotka käsitelivät äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen opetusta perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa.

Oppiaineen opettajia käsittelevät tutkimukset otimme mukaan, mutta vanhempien käsitykset, harrastukset, kirjaston, sanataiteenopetuksen tai terapian kontekstiin sijoittuvat aiheet rajattiin katsauksen ulkopuolelle. Muiden oppiaineiden kuin äidinkielen ja kirjallisuuden yhteydessä tarkastellut aiheet, monilukutaitotutkimukset, oppiainerajat ylittävät opetuskokeilut sekä L2- tai kielikylypykontekstia käsittelevät aiheet rajattiin myös pois. On kuitenkin huomattava, että näitä aiheita on tutkittu suhteellisen paljon, mutta niiden pääfokus ei ole äidinkielen ja kirjallisuuden didaktiikan alueella. Suomi toisena kielenä opetuksen tutkimus ei ole tässä artikkelissa mukana, mutta aihetta tarkastellaan kootusti vuonna 2023 ilmestyneessä artikkelissa (Ahlholm ym., 2023). Koska esiopetuksen opetussuunnitelmassa (Opetushallitus, 2014) tai varhaiskasvatuksen suunnitelmassa (Opetushallitus, 2022) ei sisällöllisesti puhuta äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineesta, koulutusaste on rajattu katsauksesta pois.

Artikkelien valintaprosessissa paljastui, että osassa artikkeleita fokus oli opetuksen sijaan jossakin muussa kohteessa kuin äidinkielen ja kirjallisuuden (L1) opetuksessa ja opettajan toiminnassa. Lukutaitotutkimuksen alue on Suomessa ollut perinteisesti vahva, kansainvälisine PISA- ja PIRLS-mittauksineen. Nämä sekä KARVIN oppimistulosraportit rajattiin isona omana kokonaisuutenaan tämän katsauksen ulkopuolelle. Luokanopettajien ja äidinkielen ja kirjallisuudenopettajien koulutusta ja opiskelijoita käsittelevät artikkelit otettiin katsaukseen vain, jos ne käsitelivät äidinkielen ja kirjallisuuden alueen sisältöjä. Artikkeleiden joukosta rajasimme aikuisten vapaa-ajan kirjoittamiseen

liittyvät tutkimukset sekä tutkimukset, joiden näkökulma oli rajatusti kielitieteellinen tai kirjallisuustieteellinen ilman kytköstä opetukseen.

Katsauksen tarkemmat rajauskriteerit esitetään taulukossa 1. Rajaus noudattaa Covidence-ohjelman PICS-mallia (Population, Intervention, Comparator/Context ja Study Characteristics) eli huomioimme valinnassa tutkimukseen osallistujat ja oppiaineen, tutkimuksen tai kokeilun aihealueen, kontekstin ja tutkimuksen luonteen.

Taulukko 1. Katsauksen rajauskriteerit

Kohdealueet	Rajattu mukaan	Rajattu pois
Osallistujat ja oppiaine	perusopetus lukio äidinkieli ja kirjallisuus svenska och litteratur toinen aste (ammattillinen) luokanopettajakoulutus lukutaito ja kirjoitustaito tekstitaidot	varhaiskasvatus muu korkeakoulutus toisen kielen opetus vieraiden kielten opetus kielikylpyopetus monikielisyyskasvatus
Tutkimuksen tai kokeilun aihealue	äidinkielen ja kirjallisuuden opetukseen liittyvät kokeilut	monilukutaitoon liittyvät mittaukset, lukutaitoon liittyvät mittaukset kielitieteelliset analyysit
Konteksti	opetus koulu- tai koulutuskontekstissa	harrastustoiminta terapia vanhempien toiminta opettajien käsitykset muista kuin äidinkielen ja kirjallisuuden opetukseen liittyvistä asioista

Tutkimuksen luonne	perustutkimus vertailut, joissa Suomi mukana interventiot kirjallisuuskatsaukset teoreettiset artikkelit	lukutaitomittaukset ym.
-----------------------	---	-------------------------

Tarkastelemme painopistealueina kirjallisuuden, kirjoittamisen, kieliopin ja kriittisen lukutaidon opetukseen kohdistuvia tutkimuksia. Artikkelit etenee ainedidaktisen tiedonalan mallin mukaan keskittyen ensiksi opetuksen taustalla oleviin äidinkielen ja kirjallisuuden alan opetussuunnitelmiin, ohjaaviin dokumentteihin ja oppimateriaaleihin liittyvään tutkimukseen. Sen jälkeen käsittelemme opettajaan, oppilaaseen ja oppimiskontekstiin pureutuvia tutkimuksia ja lopuksi esitämme tieteenala- ja oppiaineen osa-aluekohtaisesti muutamia huomioita.

Tulokset

Tieteenalatiedon näkyminen tutkimuksissa

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen taustalla vaikuttaa usea tieteenala. Oppiaineen sisällöissä ne eivät kuitenkaan näyntyä vastaavalla tavalla, vaikka kielitiedon ja kirjallisuuden osa-alueet nousevatkin aineen historiassa ja opetussuunnitelmissa esiin. Tieteenalapohjainen lähestyminen laajassa perustaitoja opettavassa oppiaineessa ei anna kattavaa näkymää didaktiikkaan, sillä esimerkiksi kirjoitustaidon ja kirjoittamisen opetus tai lukutaidon ja lukemisen opetus eivät ole itsestään selvästi kytköksissä akateemisiin tieteenaloihin. Äidinkielen ja kirjallisuuden didaktiikassa onkin kyse tieteenaloihin liittyvästä soveltavasta tieteenalasta. Oppilaiden teknisen lukutaidon ja kirjoittamisen taidon sekä kriittisen nettilukutaidon ja tulevaisuuden tekoälytekstitaitojen osalta tutkimuksellinen panos ainedidaktiikan viitekehyksessä merkitsee paljon nyt ja jatkossa. Tällaisia sisältöjä ei akateemisten tieteenalojen suomen kieli tai kirjallisuustiede ole opetussuunnitelmien valossa laajemmin opiskeltu, eivätkä ne ole laajemmin kohteena myöskään luokanopettajan monialaisissa opinnoissa (ks. Rättyä, 2018).

Tarkastelluissa julkaisuissa suomen tai ruotsin kieli akateemisena oppiaineena näyttäytyy vahvana taustatieteenalana etenkin kieliopin, metakielen oppimisen, opettamisen, oikeakielisyyden tai kielitietoisuuden näkökulmaa käsittelevissä tutkimuksissa (esim. Alisaari, ym. 2022; Hankala ym., 2024, Kaivapalu & Rankinen, 2022a, 2022b; Marjokorpi, 2019, 2022b, 2023b; Marjokorpi & van Rijt, 2024; Nupponen ym., 2017; Rättyä, 2015; Suuriniemi, 2019; Tainio & Routarinne, 2012). Kielihistoria, kielen vaihtelu, pragmatiikka ja semantiikka opetuksen sisältönä eivät näyttäydy tutkimusaiheina.

Kirjallisuustiede hahmottuu vastaavalla tavalla taustatieteenalana selkeästi tutkimuksissa. Lähes puolet tarkastelluista tutkimuksista kytkeytyvät kirjallisuustieteellisiin lähtökohtiin kuten kirjallisuuden lajeihin, käsitteisiin, kirjallisuuden kaanoniin ja historiaan tai luettavaan kirjallisuuteen (esim. Höglund & Åkerholm, 2022; Kouki, 2023; Mäkikalli, 2023b; Niskakangas & Rättyä, 2024).

Ulkoinen transpositio: opetussuunnitelmat ja oppimateriaalit

Opetussuunnitelmiin kohdistuvat tutkimukset ovat käsitelleet pääosin yksittäisiä osa-alueita, kuten kirjallisuudenopetusta (Axelsson ym., 2023; Höglund, 2019; Fodstad Gourvennec ym., 2020; Kouki, 2023; Mäkikalli, 2023a; Kähkölä & Rättyä, 2022; Lakka & Pietilä, 2023), joissa huomio on keskittynyt siihen, millaiset kirjallisuudenopetuksen paradigmat ja opetettavat sisällöt näkyvät yläkoulun ja lukion opetussuunnitelmissa. Tulokulmana on ollut kirjallisuuden lukemiseen motivoituminen tai motivoitumattomuus sekä tämän mahdollinen riippuvuussuhde opetussuunnitelman ohjaussuuntiin. Kansainvälinen keskustelu analyttisen ja tulkinnallisen painotuksen merkityksestä elämyksellisen ja kokemuksellisen kirjallisuuden sijaan on jatkunut suomalaisessa kontekstissa. Huomiota on saanut myös 2014 opetussuunnitelman vahva näkemys laajasta tekstikäsitteestä kirjallisuuden ja lukemisen kustannuksella (esim. Heikkonen, 2024; Kähkölä & Rättyä, 2022; Mäkikalli, 2023a). Yksittäisiä tutkimuksia on ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmista (Pietilä & Lappalainen, 2023; Pietilä ym., 2021).

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta opetussuunnitelmanäkökulmasta tarkastelevissa julkaisuissa on hahmotettavissa kansainvälinen kytkeä erilaisiin taustateorioihin ja käsityksiin opetussuunnitelmista joko pelkästään

ohjaavana dokumenttina tai ajatukseen opetussuunnitelman luonteesta (kirjoitettu, opetettu, koettu; mm. Elf ym., 2018; Kulju & Joutsenlahti, 2016; Rättyä, 2026). Teoreettisesti artikkelit eivät kuitenkaan vahvasti kytkeydy Curriculum studies -kenttään, vaan osa-alueen omiin tutkimuksiin paradigmoista (vrt. Pieper, 2020).

Samoin oppimateriaalitutkimuksissa on kirjallisuuspainotus. Tutkimukset ovat keskittyneet lähinnä oppimateriaalien tarjoamaan kirjallisuusvalikoimaan, kaanonkysymyksiin ja oppikirjojen erilaisiin representaatioihin (esim. Marjokorpi ym., 2025; Niskakangas & Rättyä, 2024; Tainio, 2012b, 2012c; Tainio & Karvonen, 2015; Tainio ym., 2015, 2020; Tainio ym., 2021). Kirjojen käyttöä on myös tarkasteltu opetusvuorovaikutuksen osana (Karvonen, 2019; Karvonen ym., 2015; Karvonen ym., 2018; Lähteelä ym., 2022; Tainio, 2017). Yksittäisissä artikkeleissa on tarkasteltu myös kieliooppia oppikirjoissa (Marjokorpi, 2023; Nupponen ym., 2017).

Tutkimukset ulkoisen transposition alueesta eli opetussuunnitelmista ja oppimateriaaleista ovat keskittyneet muutamaa edellä mainittuihin teemoihin. Lisäksi usean väitöskirjan tutkimusaiheen esittelyssä käsitellään aiheen ilmenemistä opetussuunnitelmissa ja oppimateriaaleissa (esim. Karvonen, 2019; Marjokorpi, 2023; Rättyä, 2017; Suuriniemi, 2023; Varis, 2012).

Sisäinen transpositio – opettaja, oppilas, opetus

Tutkimusten kohteena olleet oppiaineen aihepiirit ovat valottuneet perusopetuksen oppilaiden, lukion, toisen asteen opiskelijoiden, luokan- ja aineenopettajaopiskelijoiden sekä opettajien näkökulmista.

Alakoulun oppilaiden lisäksi useimmiten on hankittu tietoa opettajaopiskelijoiden käsityksistä ja osaamisesta, etenkin luokanopettajaopiskelijoilta, joilla on vain poikkeustapauksissa taustatieteenalojen opintoja. Tutkimuksissa on kartoitettu esimerkiksi opettajaopiskelijoiden kielitiedon tai kirjoittamisen osaamista (Hankala ym., 2024; Kauppinen ym., 2014; Marjokorpi ym., 2022; Rosvall ym., 2022; Rättyä, 2017; Slotte ym., 2021; Tainio & Routarinne, 2012; Tarnanen ym., 2013; Torvelainen ym., 2019), lukutottumuksia (Aerila ym., 2023) ja opettajien ja täydennyskoulutettavien arviointiosaamista (Kauppinen & Hankala, 2013; Tarnanen ym., 2021). Nämä tutkimukset ovat puolestaan

toimineet opetuksen kehittämistutkimukseen ohjaajina ja poikineet uusia tutkimuksia, joissa pohditaan opetuksen kehitettäviä opetusmenetelmiä ja opetuksessa käytettäviä malleja. Näiden kehittämishankkeiden laajeneminen on tapahtunut myös opettajien kokemusten ja toimintamallien tarkastelun avulla kuten lukutaitojen kehittämishankkeissa tai kirjallisuudenopetuksen ja kirjoittamisen kehittämishankkeissa (Björklund ym., 2016; Grünthal ym., 2019; Grünthal ym., 2022; Routarinne ym., 2023).

Opetusmenetelmien osalta kirjallisuudenopetus ja kieliopin opetus sekä kirjoittamisen opetuksen teknologiset näkökulmat ovat kiinnostaneet tutkijoita. Sosiokonstruktiivinen ja sosiokulttuurinen viitekehys toimivat artikkeleiden teoriaosuuksien ankkuroijina, kuten minäpystyvyydenkin näkökulma (esim. Routarinne & Absetz, 2013). Kieliopin opetuksen menetelmien yhteydessä toiminnallisuus, kielenäminen, visualisointi ja pelit toimivat oppilaiden meta-kielellisen osaamisen kehittämisessä (Alisaari ym., 2022; Joutsenlahti & Kulju, 2015; Joutsenlahti & Rättyä, 2015; Marjokorpi, 2022b; Rättyä, 2013; Rättyä & Kulju, 2018; Strandberg & Toropainen, 2022).

Kirjoittamisen viitekehyksenä ovat toimineet kirjoittamisen diskurssit tai monilukutaidon eri aallot ohjaten yhteiskirjoittamisen tai monialaisten kirjoitustaitojen tutkimusta (esim. Hankala ym., 2022; Jusslin ym., 2020; Juvonen ym., 2019; Kallionpää, 2014, 2015; Kallionpää ym., 2024; Kauppinen ym., 2015; Kulju, 2015, 2017; Kulju ym., 2017; Kulju & Kupiainen, 2022; Mannström ym., 2022; Pentikäinen, 2019, 2021, 2023; Pentikäinen & Kallionpää, 2024; Pentikäinen ym. 2017; Rejman ym., 2016; Rosvall ym., 2023; Routarinne, 2014; Routarinne & Tenhola, 2015; Salo ym., 2023; Slotte & Forsman, 2017; Svenlin & Sørhaug, 2022; Säaskilahti, 2016; Westerlund, 2025). Myös luovan kirjoittamisen tutkimus on vahvistunut 2010- ja 2020-luvun ajan (Björklund & Svenlin, 2019). 2020-luvun artikkeleissa on lähestytty kirjoittamista ja tekstitaitoja myös taidelähtöisten näkökulmien kautta (Svenlin & Jusslin, 2023). Kirjoittamisen opetusta on tarkasteltu niin opettajien, tekstilajien kuin teknisten oppimisympäristöjenkin näkökulmista (esim. Ahlholm ym., 2017; Högström ym., 2024; Högström, Nilsberth & Slotte, 2024; Slotte ym., 2019; Säaskilahti & Saviniemi, 2019; Säaskilahti ym., 2021; Westerlund, 2014, 2020; Westerlund ym., 2022).

Kirjallisuudenopetus on viimeisten vuosikymmenten aikana saanut kirjoittamisen opetuksen rinnalla eniten tutkimuksellista huomiota. Aineistosta lähes puolet keskittyy kirjallisuudenopetuksen ja lukemisen kysymyksiin. Ehkä pitkälti juuri lukemattomuushuolipuheen takia, mutta myös didaktikkojen oman kiinnostuksen takia. Merkittävää on myös kirjallisuuteen liittyvien isompien rahoitettujen hankkeiden vaikutus. Julkaistujen vertaisarvioitujen tutkimusten määrään vaikuttanee myös se, että julkaisujen kirjoittajina on pitkän linjan tutkijoita, joilla kirjallisuus tai lukeminen on ollut jo väitöskirjan aiheena ja aihepiirit ovat käsitelleet kirjoittamisen opetusta eri kouluasteilla. Väitöstutkimusten jälkeen tutkijoiden huomio on kiinnittynyt niin kirjallisuudenopetuksen käsitteisiin, menetelmiin, työskentelytapoihin, paradigmatyyppeihin kuin arviointiin (esim. Aerila & Kauppinen, 2020; Aerila & Merisuo-Storm, 2017; Aerila ym., 2020; Aerila ym., 2021; Aerila ym., 2022; Aerila ym., 2023; Grünthal & Pentikäinen, 2017; Grünthal & Sintonen, 2019; Grünthal ym., 2022; Mäkikalli, 2023b, 2024; Rättyä, 2019, 2021, 2023). Kirjallisuudenopetusta käsittelevissä projekteissa on tarkasteltu myös opettajien kirjallisuusvalintoja, opettajan työprosesseja ja digitaalisia oppimisympäristöjä (Cremin ym., 2024; Heilä-Ylikallio, 2012; Höglund, 2017; Höglund ym., 2020; Juvonen & Nilsberth, 2021; Juvonen ym., 2019; Kähkölä & Rättyä, 2021; Marjokorpi ym., 2025; Tainio & Siponmaa, 2015; Tainio & Slotte, 2017; Tainio & Winkler, 2014; Tainio ym., 2019; Tainio ym., 2021).

Kirjallisuudenopetuksen tematiikkoina ovat tutkimuksissa ja opetuskokeiluissa olleet myös genreistä poetiikka, lyriikka ja kuvakirjat (Höglund, 2022; Höglund & Jusslin, 2022; Kähkölä & Rättyä, 2021; Åkerholm & Höglund, 2022). Ekokriittisen näkökulman sekä sukupuolisensitiivisten teemojen käsitteilyn tuominen kirjallisuudenopetukseen on näkynyt samoin 2020-luvulla. (Grünthal ym., 2025; Helle ym., 2024; Itäkare & Oja, 2024; Lahtinen ym., 2022; Rättyä ym., 2023). Yksi ulottuvuus on ollut kirjallisuuden lukemisen ja opetuksen tarkastelu monilukutaidon ja tekstitaitojen kehityksessä (Heikkonen, 2023; Kulju & Kupiainen, 2022; Kulju ym., 2021; Kupiainen ym., 2015; La Rosa, 2023; Lakka 2023, 2024; Lakka & Pietilä, 2023; Leino ym., 2021; Marjokorpi, 2022a; Pietilä & Lakka, 2021; Merisuo-Storm & Aerila, 2018; Sulkunen & Kauppinen, 2018).

Åbo Akademin oma vahvuus on uusien tutkimuksellisten viitekehysten tuominen keskusteluun (literacy-hanke jo 2010-luvulla), kuten taidelähtöisyys ja

uusmaterialismi (arts-based-theory; new materialism, Höglund, 2022; Höglund & Jusslin, 2022, 2023; Höglund ym. 2024; Jusslin 2019, 2020, 2022; Jusslin & Höglund, 2021b; Åkerholm & Höglund, 2022, 2024). Luova lukeminen ja kirjallisuudenopetuksen performanssipohjaiset opetusmenetelmät näihin liittyenä ovat tuottaneet tasokkaita artikkeleita.

L1-ainedidaktiikan kentästä ja sen kehittymisestä on kirjoitettu kokonaisvaltaisesti ja tehden kirjallisuuskatsauksia osa-alueista, kuten kirjoittamisesta, lyriikan didaktiikasta ja alan väitöskirjoista (Hansen, 2019; Holmberg ym., 2019; Höglund & Rørbech, 2021; Jusslin & Höglund, 2021a; Kauppinen ym., 2015; Kulju ym., 2017; Pentikäinen & Kallionpää, 2024; Svenlin & Sørhaug, 2022; Rättyä ym., 2017; Rättyä ym., 2025; Tainio, 2012a; Tainio & Grünthal, 2016).

Pohdinta

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen tutkimus on laaja-alaista, moninaista, useaan taustatieteeseen kytkeytyvää ja runsasta. Viimeisen vuosikymmenen aikana vertaisarvioitujen tutkimusten julkaiseminen on kasvanut määrällisesti. Se on myös laadullisesti parantunut etenkin 2020-luvulla, mitä tulee valtaosaan tutkimuksista. Tutkimusten teoreettiset viitekehykset käsittelevät asiantuntevasti alan teoreettisia kysymyksiä, tutkimusaineistot ja menetelmät kuvataan selkeästi ja aineistoja tarkastellaan perustellusti. Opetustehtävissä olevat ainedidaktikot tekevät tutkimusta omaan työhönsä liittyen, mutta entisestään kasvava väitöskirjatutkijoiden joukko on 2020-luvulla erilaisen tutkijakoulutuksen piirissä kuin aiemmat sukupolvet. Äidinkielen ja kirjallisuuden didaktiikan piirissä on nähtävissä selkeitä tutkimusryhmittymiä, joissa nuoret tutkijat koulutautuvat tutkimusten kirjoittamiseen – usein tätä tukee tutkimushanke, johon heidät on ulkoisten rahoitusten myötä ollut mahdollista palkata.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tutkimus on kohdistunut moniin keskeisiin kysymyksiin opetuksen alueella, mutta oppiaineen laajuuden vuoksi katveiltakaan ei ole välttytty. Katveessa on oppimisen vuorovaikutuksen tutkimus ja tekstikäytänteiden tutkimus. Etenkin oppiaineen lukio-opetuksesta tiedetään vähemmän, ellei päättökokeeseen liittyvää tutkimusta

lasketa. Muita katvealueita ovat ammatillinen toinen aste ja esi- ja alkuopetus, joista jälkimmäistä tässä katsauksessa ei tarkasteltukaan.

Koko oppiaineen kentästä hahmottuu muutama selkeä laajempi tutkimusaukko. Ensinnäkin vuorovaikutustaitojen opettaminen, siihen liittyvät opetusmenetelmät tai opettajan osaaminen on lähes tutkimatonta ainedidaktisessa viitekehyksessä. Toinen osa-alue, joka on jäänyt viime vuosina vähäiselle huomiolle vertaisarvioiduissa julkaisuissa, on draaman opetuksen tutkiminen äidinkielen ja kirjallisuuden oppiainekontekstissa. Toivasen (2012) *Kasvatus*-lehdessä esittämät pohdinnat siitä, onko draamakasvatuksessa kyse opetussisällöstä, oppiaineesta vai opetusmenetelmästä, ennakoivat syytä vähäiseen tutkimukseen. Myöskään draaman käsittelyä ei opetussuunnitelmissa juurikaan näy. Stenbergin (2019) väitöskirja on harvoja aineiston julkaisuja, joka käsittelee draamakasvatusta. Hänen aiheenaan ovat luokanopettajaopiskelijoiden suunnittelemat osallistavat draamaprojektit kouluopetuksen sijaan. Poisrajauksen yhteydessä huomattiin, että vertaisarvioidut draamakasvatustutkimukset ovat pääosin kohdistuneet taiteen perusopetukseen tai työelämäkontekstiin.

Tutkimuksen vahvoina alueina ovat aiempien vuosikymmenten tapaan näyttäytyneet kirjoittamisen ja kirjallisuuden opetukseen liittyvät kysymykset. Opetussuunnitelmatutkimuksen ja oppimateriaalitutkimuksen määrissä on myös kasvua, mutta alalla näkyy myös painottuminen samoihin alueisiin – kirjoittamisen ja kirjallisuuden opetuksen osa-alueiden tutkimus ulottuu myös ulkoisen transposition vaiheeseen. Tulevina vuosikymmeninä vuorovaikutuksen opetuksen tarkasteltu niin opetussuunnitelma-, oppimateriaali- kuin opetusmenetelmätasollakin ansaitsee tutkimuksellista huomiota. Vuorovaikutustaitojen opetukseen ei äidinkielen ja kirjallisuuden opettajilla ole koulutuksen vaatimusten mukaisesti juurikaan yliopistotason opintoja, joten tutkimusta tarvitaan opettajien jatkuvaan oppimisen ja täydennyskoulutuksen tarpeisiin. Arvioinnin alueella tutkimusta kaivataan myös. Tässä artikkelissa osa äidinkielen ja kirjallisuuden opetukseen liittyvistä osa-alueista rajautui pois, koska katsauksesta olisi tullut liian laaja. Oppiaineen kentän tutkimusta on myös runsaasti varhaiskasvatuksen puolella sekä monilukutaitojen ja S2-opetuksen kentällä. On huomattava myös, että alasta julkaistaan populaarisoitua ja vertaisarvioimatonta tutkimusta, jota ei tässä katsauksessa käsitelty.

Lähdeluettelo

- Aerila, J.-A., & Kauppinen, M. (2020). Stories make readers: Enhancing the use of fictional literature with multilingual students. Teoksessa G. Neokleous, A. Krulatz & R. Farrelly (toim.), *Handbook of research on cultivating literacy in diverse and multilingual classrooms* (s. 368–392). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-7998-2722-1.ch018>
- Aerila, J.-A., Kauppinen, M., Cremin, T., Siipola, M., Mukherjee, S. J., & Lähteelä, J. (2023). Student teachers as readers: The reading experiences and reading pedagogy of Finnish and British student teachers. *Australian Journal of Teacher Education*, 48(9). <https://doi.org/10.14221/1835-517X.6555>
- Aerila, J.-A., Lähteelä, J., Kauppinen, M. & Siipola, M. (2021). Holistic literature education as an effective tool for social-emotional learning. Teoksessa J. Tussey & L. Haas (toim.), *Handbook of Research on Supporting Social and Emotional Development Through Literacy Education*, (s. 26–49). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-7998-7464-5.ch002>
- Aerila, J.-A., & Merisuo-Storm, T. (2017). Emergent readers and the joy of reading: A Finnish perspective. *Creative Education*, 8, 2485–2500. <https://doi.org/10.4236/ce.2017.815171>
- Aerila, J.-A., Lähteelä, J., Mäkelä, T., & Kauppinen, M. (2020). Enhancing the readership of teacher students with digital book subscription services. *International Journal of Digital Literacy and Digital Competence*, 11(2), 12–27. <https://doi.org/10.4018/IJDLDC.2020040102>
- Aerila, J.-A., Siipola, M., Kauppinen, M., & Lähteelä, J. (2022). Finnish Children's perceptive to Kamishibai: A multisensory storytelling method for arts-based literature and language education. *Journal of Creative Practices in Language Learning and Teaching*, 10(2), 11–26. <https://doi.org/10.24191/cplt.v10i2.19819>
- Ahlholm, M., Grünthal, S., & Harjunen, E. (2017). What does wiki reveal about the knowledge processing strategies of school pupils? Seventh-graders as users of wiki and processors of knowledge in a collaborative writing project. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 61(4), 448–464. <https://doi.org/10.1080/00313831.2016.1172495>

- Ahlholm, M., Piippo, I., & Portaankorva-Koivisto, P. (2023). Johdanto vastasaapuneiden oppilaiden valmistavaan opetukseen ja monikielisen koulun tutkimukseen. Teoksessa M. Ahlholm, I. Piippo & P. Portaankorva-Koivisto (toim.) *Vastasaapuneet luokkahuoneissa: Ikkunoita valmistavaan opetukseen ja monikieliseen kouluun*, (s. 9–34). Vastapaino. <https://vastapaino.fi/media/f/7849>
- Alisaari, J., Heikkola, L. M., & Harju-Autti, R. (2022). ”Tää pitäisi piirtää. Tämä tehtävä on kielellisesti vaikea kaikille.”: Luokanopettajaopiskelijoiden kieliopin hallinta ja käsityksiä kielellisestä tuesta. *Ainedidaktikka*, 6(1), 47–69. <https://doi.org/10.23988/ad.109885>
- Axelsson, M., Källström, L., & Rättyä, K. (2023). Vem tar ansvaret? Ekologisk hållbarhet i nordiska läroplaner. Teoksessa L. Guanio-Uluru ym. (toim.), *Økokritiske dialoger: innganger til arbeid med bærekraft i* (s. 188–205). Universitetsforlaget. <https://doi.org/10.18261/9788215067148-23-10>.
- Björklund, S., & Svenlin, M. (2019). Kreativt skrivande i skolan: förhandlingar om utrymme för elevens eget skrivande vid skrivsamtal. Teoksessa H. Höglund, S. Jusslin, M. Ståhl & A. Westerlund (toim.), *Genom texter och världar. Svenska och litteratur med didaktisk inriktning – festskrift till Ria Heilä-Ylikallio* (s. 87–101). Åbo Akademi University Press. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-765-927-7>
- Björklund, S., Rejman, K., Magnusson, U., & Heilä-Ylikallio, R. (2016). Elevtextens många uttryck – mot en multimodal analys. Teoksessa P. Hirvonen, D. Rellstab & N. Siponkoski (toim.), *Teksti ja tekstuaalisuus*. (s. 153–164). VAKKI. http://www.vakki.net/publications/no7_fin.html
- Cremin, T., Mukherjee, S. J., Aerila, J., Kauppinen, M., Siipola, M., & Lähtee-lä, J. (2024). Widening teachers’ reading repertoires: Moving beyond a popular childhood canon. *Reading Teacher*, 77(6), 833–841. <https://doi.org/10.1002/trtr.2294>
- Elf, N. F., Gilje, Ø., Olin-Scheller, C., & Slotte, A. (2018). Nordisk status og forskningsperspektiver i L1: Multimodalitet i styredokumenter og klasseromspraksis. Teoksessa M. Rogne & L. R. Waage (toim.), *Multimodalitet i skole- og fritidstekstar* (s. 71–104). Fagbokforlaget.
- Fan, D., Breslin, D., Callahan, J. L., & Iszatt-White, M. (2022). Advancing literature review methodology through rigour, generativity, scope and transparency. *International Journal of Management Reviews: IJMR*, 24(2), 171–180. <https://doi.org/10.1111/ijmr.12291>

- Fodstad Gourvennec, A. F., Höglund, H., Johansson, M., Kabel, K., & Sønne-land, M. (2020). Literature education in Nordic L1s: Cultural models of national lower-secondary curricula in Denmark, Finland, Norway and Sweden. *L1-Educational Studies in Language and Literature*, 20, 1–32. <https://doi.org/10.17239/L1ESLL-2020.20.01.07>
- Green, B., & Erixon, P. O. (2020). Understanding the (post-)national L1 subjects: Three problematics. Teoksessa B. Green & P.O. Erixon (toim.), *Rethinking L1 education in global era*, (s. 259–285). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-0303-55997-7_6
- Grossman, P. L. (1990). *The making of a teacher: Teacher knowledge and teacher education*. Teachers College Press.
- Grünthal, S. (2007). Onko ainedidaktiikka elefantti? Äidinkielen ja kirjallisuuden ainedidaktiikasta. Teoksessa S. Grünthal & E. Harjunen (toim.), *Näköaloja äidinkieleen ja kirjallisuuteen*, (s. 12–27). Helsinki.
- Grünthal, S., Hiidenmaa, P., Routarinne, S., Satokangas, H., & Tainio, L. (2019). Alakoulun kirjallisuuskasvatusta kartoittamassa: Lukuklaanin opettajakyselyn tuloksia. Teoksessa M. Rautiainen & M. Tarnanen (toim.), *Tutkimuksesta luokkahuoneisiin* (s. 161–181). (Ainedidaktisia tutkimuksia 15). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <http://hdl.handle.net/10138/298542>
- Grünthal, S., Hiidenmaa, P., & Tainio, L. (2022). Powerful reading and epistemic quality in first language and literature education. Teoksessa B. Hudson, N. Gericke, C. Olin-Scheller & M. Stolare (toim.), *International perspective on knowledge and curriculum: Epistemic quality across school subjects* Bloomsbury Publishing Plc.
- Grünthal, S., Lahtinen, T., & Pihkala, P. (2025). Literature and reading as ways to engage with climate anxiety in classrooms. Teoksessa J. K. Corkett, & A. Steele (toim.), *Addressing Climate Anxiety in Schools: Pedagogical Perspectives and Theoretical Foundations* (Research and Teaching in Environmental Studies). Routledge.
- Grünthal, S., & Pentikäinen, J. (2017). Book trailers in literature education: technology and interaction skills in support of multiliteracy. Teoksessa N. Pyry, L. Tainio, K. Juuti, R. Vasquez & M. Paananen (toim.), *Changing Subjects, Changing Pedagogies: Diversities in School and Education* (s. 210–226). (Ainedidaktisia tutkimuksia 13). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <http://hdl.handle.net/10138/231202>

- Grünthal, S., & Sintonen, S. (2019). “Pysty vaa kännykäst suoraa”: Yläluokkalaisten novellilukeminen pikaviestipalvelussa. *Media & viestintä: kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen lehti*, 42(1), 76–94. <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/80184>
- Hankala, M., Kauppinen, M., & Kulju, P. (2022). Opettajien monilukutaidolle antamat merkitykset. *Ainedidaktiikka*, 6(3), 31–51. <https://doi.org/10.23988/ad.111770>
- Hankala, M., Torvelainen, P., Aalto, E., Kauppinen, M., Mustonen, S., & Tarnanen, M. (2024). Luokanopettajaopiskelijat kielellisiä havaintojaan selittämässä. Teoksessa M. Kivilehto, L. Lahti, T. Pitkänen, E. Pitkäsalo & M. Tervola (toim.), *Tutkimuksellisia siltoja rakentamassa. Vetenskapliga brobyggen. Building bridges through research*. AFinLAN vuosikirja 2024 (s. 17–44). AFinLA
- Hansen, S.-E. (2019). Modersmålsämnet i folk- och grundskola – stoffurval, emfas och omfattning. Teoksessa H. Höglund, S. Jusslin, M. Ståhl & A. Westerlund (toim.), *Genom texter och världar. Svenska och litteratur med didaktisk inriktning* (s. 13–30). Åbo Akademi University Press. <https://www.doria.fi/handle/10024/170112>
- Heikkonen, E. (2023). Muuttuvat kirjallisuuskäsitteet äidinkielen ylioppilaskokeessa. Teoksessa P. Hiidenmaa, I. Lindh, S. Sintonen & R. Suomalainen (toim.), *Lukemisen kulttuurit* (s. 321–337). Gaudeamus.
- Heikkonen, E. (2024). Lukion äidinkielen ja kirjallisuuden opetussuunnitelmat kaunokirjallisuuden lukemisen ohjaajina. Teoksessa A. Mäkikalli, E. Heikkonen, K. Ilmonen & P. Koponen (toim.) *Miten luemme? Kirjallisuuden kouluopetuksen mahdollisuuksia* (s. 29–72). SKS.
- Heilä-Ylikallio, R. (2012). Digitalt litteraturprosjekt i klass 7 och 8: lärares syn på planering och genomförande. Teoksessa S. Matre, D. Kibsgaard Sjøhelle & R. Solheim (toim.), *Teorier om tekst i møte med skolens lese- og skrivepraksiser* (s. 203–213). Universitetsforlaget.
- Heilä-Ylikallio, R., & Østern, A.-L. (2012). Universitetsämnet modersmålets didaktik i Finland – ett lärarutbildningsperspektiv. Teoksessa S. Ongstad (toim.), *Nordisk morsmålsdidaktik. Forskning, felt og fag* (s. 108–141). Novus forlag.
- Helle, A., Lahtinen, T., Löytty, O., & Pihkala, P. (2024). Lukiolaiset *Teemestarin kirjaa* lukemassa. Ilmastokirjallisuuden herättämiä ajatuksia ja tunteita. *Kulttuurintutkimus* 41(3), 22–37.

- Holmberg, P., Krogh, E., Nordenstam, A., Penne, S., Skarstein, D., Karlskov Skyggebjerg, A., Tainio, L., & Heilä-Ylikallio, R. (2019). On the emergence of the L1 research field: A comparative study of PhD abstracts in the Nordic countries 2000–2017. *L1 Educational Studies in Languages and Literature*, 19, Artikkele 5. <https://doi.org/10.17239/L1ESLL-2019.19.01.05>
- Höglund, H. (2017). Video Poetry: Negotiating literary interpretations: Students' multimodal designing in response to literature [Väitöskirja, Åbo Akademi]. Doria. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-765-865-2>
- Höglund, H. (2019). Modersmål – och litteratur? Föreställningar om litteraturundervisning. Teoksessa H. Höglund, S. Jusslin, M. Ståhl & A. Westerlund (toim.), *Genom texter och världar. Svenska och litteratur med didaktisk inriktning – festskrift till Ria Heilä-Ylikallio* (s. 185–199). Åbo Academy University Press.
- Höglund, H. (2022). The heartbeat of poetry: Student videomaking in response to poetry. *Written Communication*, 39(2), 276–302. <https://doi.org/10.1177/07410883211070862>
- Höglund, H., & Jusslin, S. (2022). Engaging with poetry on the wall: Inviting, seizing, intensifying, and transforming literary engagements. *International Journal of Education & the Arts*, 23(10), 1–19. <https://doi.org/10.26209/ijea23n10>
- Höglund H., & Jusslin, S. (2023). Embracing unpredictability: A rhizomatic approach to arts integration in literacies and literary education. Teoksessa S. Harnow Klausen & N. Mård (toim.), *Developing a didactic framework across and beyond school subjects: Cross- and transcurricular teaching* 119–130. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003367260>
- Höglund, H., Nordenstam, A., Skarstein, D., & Heilä-Ylikallio, R. (2020). Kontextualisera, spegla, vidga och estetisera: Gymnasielärares litteraturredaktiska infallsvinklar till Pajtim Statovcis roman *Min katt Jugoslavien*. *Nordic Journal of Literacy Research*, 6(2), 74–90. <https://doi.org/10.23865/njlr.v6.2192>
- Höglund, H., & Rørbech, H. (2021). Performative spaces: Negotiations in the literature classroom. *L1: Educational Studies in Language and Literature*, 21, 1–23. <https://doi.org/10.17239/L1ESLL-2021.21.02.07>
- Höglund, H., & Åkerholm, K. (2022). Utrymme för det obestämbara: den komplexa bilderboken i litteraturundervisningen. *Barnboken - Journal of Children's Literature Research*, 45, 1–17. <https://doi.org/10.14811/clr.v45.713>

- Höglund, H., Åkerholm, K., & Jusslin, S. (2024). Tidslighetens agens i litteraturundervisning: Möten med bilderböckerna Djur som ingen sett utom vi och Hemma hos Harald Henriksson. Teoksessa M. Österlund, A.-C. Palmgren & P. Ahlbäck (toim.), *Tidsligheter: Ekokritiska, barnlitterära och kulturteoretiska perspektiv på tid* (s. 281–300). Svenska litteratursällskapet i Finland. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-583-624-3>
- Högström, J., Nilsberth, M., & Slotte, A. (2024). “It is not always very cooperative”: Distributed agency in the use of spell check software in a lower secondary classroom. *Nordic Journal of Digital Literacy*, 19(1), 8–24. <https://doi.org/10.18261/njdl.19.1.2>
- Högström, J., Paakkari, A., Nilsberth, M., & Slotte, A. (2024). Sticky, slippery, and smooth access – exploring the affective potentials of access to writing technology in lower secondary classrooms. *Learning, media and technology*. <https://doi.org/10.1080/17439884.2024.2436566>
- Itäkare, S., & Oja, O. (2024). Vastustava lukeminen koulun sukupuolitietoisien ja normikriittisen kirjallisuuskasvatuksen menetelmänä. Teoksessa A. Mäkikalli, E. Heikkonen, K. Ilmonen & P. Koponen (toim.), *Miten luemme?: Kirjallisuuden kouluopetuksen mahdollisuuksia* (s. 153–176). SKS. <https://doi.org/10.21435/tl.288>
- Joutsenlahti, J., & Kulju, P. (2015). Kielentäminen matematiikan ja äidinkielen opetuksen kehittämisessä. Teoksessa T. Kaartinen (toim.), *Monilukutaito kaikki kaikessa* (s. 57–76). Tampereen yliopiston normaalikoulu. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201509302322>
- Joutsenlahti, J., & Rättyä, K. (2015). Kielentämisen käsite ainedidaktisissa tutkimuksissa. Teoksessa M. Kauppinen, M. Rautiainen & M. Tarnanen (toim.), *Rajaton tulevaisuus: kohti kokonaisvaltaista oppimista: ainedidaktiikan symposium Jyväskylässä 13.–14.2.2014* (s. 45–62). (Ainedidaktisia tutkimuksia 8). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <http://hdl.handle.net/10138/153212>
- Jusslin, S. (2019). Creative dance in the literature classroom: (Re)making meaning and stretching boundaries. Teoksessa H. Höglund, S. Jusslin, M. Ståhl & A. Westerlund (toim.), *Genom texter och världar. Svenska och litteratur med didaktisk inriktning – festskrift till Ria Heilä-Ylikallio* (s. 273–288). Åbo Akademis förlag. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-765-927-7>

- Jusslin, S. (2020). *Dancing/reading/writing: Performative potentials of intra-active teaching pedagogies expanding literacy education* [Väitöskirja, Åbo Akademi].
- Jusslin, S. (2022). Re-thinking inspiration as in-betweens in arts-integrated literacy practices. *Linguistics and Education*, 72, 1–20. Article 101098. <https://doi.org/10.1016/j.linged.2022.101098>
- Jusslin, S., & Höglund, H. (2021a). Arts-based responses to teaching poetry: A literature review of dance and visual arts in poetry education. *Literacy*, 55(1), 39–51. <https://doi.org/10.1111/lit.12236>
- Jusslin, S., & Höglund, H. (2021b). Entanglements of dance/poetry: Creative dance in students' poetry reading and writing. *Research in Dance Education*, 22(3), 250–268. <https://doi.org/10.1080/14647893.2020.1789088>
- Jusslin, S., Magnusson, U., Rejman, K., Heilä-Ylikallio, R., & Björklund, S. (2020). Meaning-making in fifth-graders' multimodal texts: Towards a vocabulary of semiotic potentials in different modes. *Apples: Journal of Applied Language Studies*, 14(2), 47–66. <https://doi.org/10.47862/apples.99133>
- Juvonen, R., & Nilsberth, M. (2021). Students' work with literary concepts in digitally rich L1 classrooms. *L1 Educational Studies in Languages and Literature*, 21(Open issue), 1–31. <https://doi.org/10.17239/L1ES-LL-2021.21.01.18>
- Juvonen, R., Tanner, M., Olin-Scheller, C., Tainio, L., & Slotte, A. (2019). 'Being stuck': Analyzing text-planning activities in digitally rich upper secondary school classrooms. *Learning, Culture and Social Interaction*, 21, 196–213. <https://doi.org/10.1016/j.lcsi.2019.03.006>
- Kaivapalu, A., & Rankinen, J. (2022a). Suomen passiivi yläkoulun oppilaiden käsityksissä: tietoisuus, tunnistaminen ja osaamisen itsearviointi. *AFinLA-e Soveltavan kielitieteen tutkimuksia*, (14), 221–241. <https://journal.fi/afinla>
- Kaivapalu, A., & Rankinen, J. (2022b). Yläkoulun oppilaiden passiivin tuottamistaidot kielitietoisuuden ja kielen muutosten heijastajana. *AFinLan vuosikirja*, (79), 86–108. <https://doi.org/10.30661/afinlavk.114592>

- Kallionpää, O. (2014). Mitä on uusi kirjoittaminen? Uusien mediakirjoitustaitojen merkitys. *Media ja viestintä*, 37(4), 60–78. <https://doi.org/10.23983/mv.62840>
- Kallionpää, O. (2015). Uusien kirjoitustaitojen opetus: luovaa ja yhteisöllistä kirjoittamista osallisuuden kulttuurissa. *Scriptum: Creative Writing Research Journal*, 2(4), 44–75. <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/48135>
- Kallionpää, O., Pentikäinen, J., & Wallenius, T. (2024). Kirjoitusmotivaatiota metsästämissä: interventiotutkimus pelaamisen ja kirjoittamisen pedagogisesta yhdistämisestä. Teoksessa A. Kaasinen, E. Haataja, A. Laherto & I. Södervik (toim.), *Ainedidaktisia näkökulmia perustaitojen opetukseen ja arviointiin* (s. 10–31). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <https://edition.fi/ainedidaktinen-tutkimusseura/catalog/view/1098/1111/4158-2>
- Karvonen, U. (2019). *Tekstit luokkahuonevuorovaikutuksessa: Oppimateriaalit toteutuvan opetussuunnitelman rakentumisessa*. [Väitöskirja, Helsingin yliopisto]. Helda. <http://hdl.handle.net/10138/306953>
- Karvonen, U., Tainio, L., & Routarinne, S. (2018). Uncovering the pedagogical potential of texts: Curriculum materials in classroom interaction in first language and literature education. *Learning, Culture and Social Interaction*, 17, 38–55. <https://doi.org/10.1016/j.lcsi.2017.12.003>
- Karvonen, U., Tainio, L., Routarinne, S., & Slotte, A. (2015). Tekstit selitysten resurssina oppitunnilla. *Puhe ja kieli*, 35(4), 187–209. <http://ojs.tsv.fi/index.php/pk/article/view/55388>
- Kauppinen, M., & Hankala, M. (2013). Kriitikosta keskustelukumppaniksi: uutta otetta kirjoittamisen opetukseen. Teoksessa L. Tainio, K. Juuti & S. Routarinne (toim.), *Ainedidaktinen tutkimus koulutuspoliittisen päätöksenteon perustana* (s. 213–231). (Ainedidaktisia tutkimuksia 4). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <http://hdl.handle.net/10138/38459>
- Kauppinen, M., Pentikäinen, J., Hankala, M., Kulju, P., Harjunen, E., & Routarinne, S. (2015). Systemaattinen katsaus perusopetusikäisten kirjoittamisen opetusta ja osaamista koskevaan tutkimukseen. *Kasvatus*, 46(2), 160–175.
- Kauppinen, M., Tarnanen, M., & Aalto, E. (2014). ”Voisin pyytää oppilaita alleviivaamaan kaikki adjektiivit” – luokanopettajaopiskelija kielitietoisuuden aineenoppimisen ohjaajana. *AFinLA-e: soveltavan kielitieteen tutkimuksia*, 2014(7), 81–100. <http://ojs.tsv.fi/index.php/afinla/article/view/48161/13962>

- Kauppinen, S. (1986). *Äidinkielen didaktiikka*. Otava.
- Kouki, E. (2023). Kirjallisuudenopetus ja eettinen mielikuvitus. Teoksessa P. Hiidenmaa, I. Lindh, S. Sintonen & R. M. Suomalainen (toim.), *Lukemisen kulttuurit* (s. 279–292). Gaudeamus.
- Krogh, E., Elf, N., Høegh, T. & Rørbech, H. (2017). *Fagdidaktik i dansk*. Frydenlund.
- Kulju, P. (2015). Oppilaiden vertaispalaute kirjoitelmista verkossa. Teoksessa M. Kauppinen, M. Rautiainen & M. Tarnanen (toim.), *Rajaton tulevaisuus: kohti kokonaisvaltaista oppimista: ainedidaktiikan symposium Jyväskylässä 13.–14.2.2014* (s. 97–111). (Ainedidaktisia tutkimuksia 8). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <http://hdl.handle.net/10138/153212>
- Kulju, P. (2017). Luokanopettajaopiskelijoiden käsityksiä koulun kirjoittamisen opetuksesta. Teoksessa M. Kallio, R. Juvonen & A. Kaasinen (toim.), *Jatkuvuus ja muutos opettajankoulutuksessa* (s. 44–59). (Ainedidaktisia tutkimuksia 12). Helsingin yliopisto, Kasvatustieteellinen tiedekunta. <http://hdl.handle.net/10138/229862>
- Kulju, P., & Joutsenlahti, J. (2016). Akateeminen lukutaito äidinkielen kielitiedossa ja matematiikassa. Teoksessa H.-M. Pakula, E. Kouki, H. Silfverberg & E. Yli-Panula (toim.), *Uudistuva ja uusiutuva ainedidaktiikka* (s. 207–223). (Ainedidaktisia tutkimuksia 11). Turun yliopisto. <http://hdl.handle.net/10138/174336>
- Kulju, P., Kauppinen, M., Hankala, M., Harjunen, E., Pentikäinen, J., & Routarinne, S. (2017). Reviewing Finnish studies on writing in basic education: towards pedagogy for diversity. Teoksessa N. Pyyry, L. Tainio, K. Juuti, R. Vasquez & M. Paananen (toim.), *Changing subjects, changing pedagogies: diversities in school and education* (s. 110–127). (Ainedidaktisia tutkimuksia 13). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/231202>
- Kulju, P., & Kupiainen, R. (2022). Tekstien tuottaminen monilukutaidon pedagogiikassa. Teoksessa N. Hienonen, P. Nilivaara, M. Saarnio & M.-P. Vainikainen (toim.), *Laaja-alainen osaaminen koulussa: Ajattelijana ja oppijana kehittyminen* (s. 166–178). Gaudeamus. <https://www.gaudeamus.fi/teos/laaja-alainen-osaaminen-koulussa/>

- Kulju, P., Leino, K., & Nissinen, K. (2021). Opettaja äidinkielen ja kirjallisuuden oppitunneilla – Pedagoginen toiminta eritasoisten lukijoiden arvioimana. Teoksessa K. Leino, J. Rautopuro & P. Kulju (toim.), *Lukutaito – Tie tulevaisuuteen: PISA 2018 Suomen pääraportti* (s. 81–111). Suomen kasvatustieteellinen seura. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-7411-16-2>
- Kupiainen, R., Kulju, P., & Mäkinen, M. (2015). Mikä monilukutaito? Teoksessa T. Kaarinen (toim.), *Monilukutaito kaikki kaikessa* (s. 7–24). Tampereen yliopiston normaalkoulu. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201509292320>
- Kähkölä, S., & Rättyä, K. (2021). Experimenting with the languaging approach in teaching poetry. *L1-Educational Studies in Language and Literature*, 21, 1–20. <https://doi.org/10.17239/L1ESLL-2021.21.02.08>
- Kähkölä, S., & Rättyä, K. (2022). Kaunokirjallisia elämyksiä etsimässä: Analyysi perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmateksteistä. Teoksessa S. Routarinne, P. Heinonen, T. Kärki, A. Roiha, M.-L. Rönkkö & A. Korkeaniemi (toim.), *Ainedidaktiikka ajassa: Laajenevat oppimisympäristöt ja eri-ikäiset oppijat* (s. 164–182). (Ainedidaktisia tutkimuksia 22). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <http://hdl.handle.net/10138/353562>
- La Rosa, L., (2023). *Nuoret lukijat kirjakulttuurin murroksessa*. [Väitöskirja, Helsingin yliopisto].
- Lahtinen, T., Grünthal, S., & Värri, V.-M. (2022). Kirjallisuus ja lukeminen ympäristökasvatuksessa. *Joutsen: kotimaisen kirjallisuudentutkimuksen vuosikirja*, 2022, 51–66. <https://doi.org/10.33346/joutsensvanen.121662>
- Lakka, L. (2023). Lukutaito ja osallisuus – onko yhtä ilman toista? Teoksessa J. Paananen, M. Lindeman, C. Lindholm & M. Luodonpää-Manni (toim.), *Kieli, hyvinvointi ja haavoittuvuus: Kohti kielellistä osallisuutta* (s. 167–183). Gaudeamus.
- Lakka, L. (2024). *Takarivin tekstikäytännöt: Literacy practices in the back row*. [Väitöskirja, Helsingin yliopisto]. Helda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-9671-2>
- Lakka, L., & Pietilä, P. (2023). Innostus, kiinnostus ja omaehtoisuus: Lukemisen yksilöllisyys ja ehdollisuus äidinkielen ja kirjallisuuden opetussuunnitelmassa. *Kasvatus & Aika*, 17(2), 42–57.
- Leino, K., Kulju, P., & Nissinen, K. (2021). Printti vai digi – Lukemisen media ja sen yhteys lukutaidon eri osa-alueisiin. Teoksessa K. Leino, J. Rautopuro & P. Kulju (toim.), *Lukutaito – Tie tulevaisuuteen: PISA 2018 Suomen*

- pääraportti* (s. 45–79). (Kasvatusalan tutkimuksia 82). Suomen kasvatus-tieteellinen seura. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-7411-16-2>
- Lähteelä, J., Kauppinen, M., & Aerila, J.-A. (2022). Koulujen kirjavalikoimat osana kielitietoista kirjallisuuskasvatusta. *Ainedidaktiikka*, 6(1), 70–86. <https://doi.org/10.23988/ad.109925>
- Magnusson, S., Krajcik, J., & Borko, H. (1999). Nature, sources, and development of pedagogical content knowledge for science teaching. Teoksessa J. Gess-Newsome & N. G. Lederman (toim.), *Examining pedagogical content knowledge: The construct and its implications for science education* (s. 95–132). Kluwer Academic Publishers. https://doi.org/10.1007/0-306-47217-1_4.
- Mannström, R., Ducander, S., & Heilä-Ylikallio, R. (2022). Utveckling av skrivundervisning på svenska i Finland: Lärare reflekterar. Teoksessa S. Björklund, B. Haagensen, M. Nordman & A. Westerlund (toim.), *Svenskan i Finland 19: Föredrag vid den nittonde sammankomsten för beskrivningen av svenskan i Finland* (Vol. 82, s. 234–243). Svensk-Österbottiska Samfundet. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-69650-5-5>
- Marjokorpi, J. J. (2019). Muistaminen ja ulkoa opettelu yhdeksäsluokkalaisten kielioppikeskusteluissa. Teoksessa M. Rautiainen & M. Tarnanen (toim.), *Tutkimuksesta luokkahuoneisiin* (s. 363–384). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <http://hdl.handle.net/10138/298542>
- Marjokorpi, J. (2022a). Kieltä lukemassa: Miten yhdeksäsluokkalaiset tarkastelevat uutisotsikon muotoja ja merkityksiä? Teoksessa P. Heinonen & U. Karvonen (toim.), *Katso kuule koulua: Kehollisuus, materiaalisuus ja tekstit koulun vuorovaikutuksessa* (s. 207–240). Vastapaino.
- Marjokorpi, J. (2022b). Sananselityspelistä käsitteellistä ajattelua? Tarkastelussa yhdeksäsluokkalaisten kielioppi-Alias. Teoksessa S. Routarinne, P. Heinonen, T. Kärki, A. Roiha, M.-L. Rönkkö & A. Korkeaniemi (toim.), *Ainedidaktiikka ajassa: Laajenevat oppimisympäristöt ja eri-ikäiset oppijat* (s.117–139). (Ainedidaktisia tutkimuksia 22). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/353562/Ainedidaktisia_tutkimuksia_22.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Marjokorpi, J. (2023a). Lauseenjäsenet suomen kielen ja kirjallisuuden perusopetuksen oppikirjoissa. *Ainedidaktiikka*, 6(3), 3–30.
- Marjokorpi, J. (2023b). *Merkityksellinen ja vaikuttava kieliopillinen tieto perusopetuksessa*. [Väitöskirja, Helsingin yliopisto].

- Marjokorpi, J. (2023c). The relationship between grammatical understanding and writing skills in Finnish secondary L1 education. *Reading and Writing*, 36, 2605–2625. <https://doi.org/10.1007/s11145-022-10405-z>
- Marjokorpi, J., Karvonen, U., & Tainio, L. (2025). Kaunokirjallisuuden opetus ja kiistanalaiset teosvalinnat. Teoksessa M. Puustinen, J. Marjokorpi & J. Säntti (toim.), *Erimielisten tila: Vaikeiden aiheiden käsittely opetuksessa* (s. 111–130). Gaudeamus.
- Marjokorpi, J., Tainio, L. & Routarinne, S. (2022). Opiskelijoiden kieliopilliset päättelystrategiat subjektin ja objektin tunnistamisessa. *Virittäjä* 3/2020, 399–428. <https://journal.fi/virittaja/article/view/101940/72615>
- Marjokorpi, J. & van Rijj, J. (2024). Grammatical understanding predicts reading comprehension in secondary-level students: insights from a Finnish national survey. *Language and education*, <https://doi.org/10.1080/09500782.2024.2376280>
- Merisuo-Storm, T., & Aerila, J.-A. (2018). Boys' and girls' reading skills and attitudes during the first six school years. Teoksessa Orellana García, P., Baldwin & P. Lind (toim.) *Reading Achievement and Motivation in Boys and Girls* (s. 157–181). Literacy Studies, vol 15. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-75948-7_9
- Mäkikalli, A. (2023a). Lukion opetussuunnitelmat, oppikirjat ja kaunokirjallisuuden lukeminen 1980- ja 2020-luvulla. Teoksessa P. Hiidenmaa, I. Lindh, S. Sintonen & R. Suomalainen (toim.), *Lukemisen kulttuurit* (s. 293–306). Gaudeamus.
- Mäkikalli, A. (2023b). Literary theory and literature instruction in Finnish upper secondary school – A historical survey, *Slovo a Smysl, Word & Sense. A Journal of Interdisciplinary Theory and Criticism in Czech Studies*. Vol 43, 79–94.
- Mäkikalli, A. (2024). Jälkisanat. Teoksessa A. Mäkikalli, E. Heikkonen, K. Immonen & P. Koponen (toim.), *Miten luemme? Kirjallisuuden kouluopetuksen mahdollisuuksia*. (s. 276–279). SKS.
- Niskakangas, J., & Rättyä, K. (2024). Romantiikka lukion kirjallisuudenopetuksessa: Kirjallisuushistorian pelkistyminen vuoden 2019 opetussuunnitelman mukaisissa oppikirjoissa. Teoksessa A. Kaasinen, E. Haataja, A. Laherto & I. Södervik (toim.), *Ainedidaktisia näkökulmia perustaitojen opetukseen ja arviointiin* (s. 126–148). (Ainedidaktisia tutkimuksia)

- 28). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <https://doi.org/10.23988/sats.1098.c1644>
- Nupponen, A., Jeskanen, S., & Rättyä, K. (2017). Kieltenopettajaopiskelijoiden näkemyksiä kielitiedon käsitteistä lauserakenteiden opetuksessa. Teoksessa M. Kallio, R. Juvonen & A. Kaasinen (toim.), *Jatkuvuus ja muutos opettajankoulutuksessa* (s. 60–73). (Ainedidaktisia tutkimuksia 12). Helsingin yliopisto, Kasvatustieteellinen tiedekunta. <http://hdl.handle.net/10138/229862>
- Nupponen, A.-M., Jeskanen, S., & Rättyä, K. (2019). Finnish student language teachers reflecting on linguistic concepts related to sentence structures: Students recognising linguistic concepts in L1 and L2 textbooks. *L1-Educational Studies in Language and Literature*, 19(1), 1–25.
- Ogbonnaya, C., & Brown, A. D. (2023). Editorial: Crafting review and essay articles for Human Relations. *Human Relations (New York)*, 76(3), 365–394. <https://doi.org/10.1177/00187267221148440>
- Ongstad, S. (2024). L1-didactics and the global pressure from Anglo-Saxon new literacies. Gained Disciplinarity at risk?. *L1-Educational Studies in Language and Literature*, 24, 1–30. <https://doi.org/10.21248/l1es-ll.2024.24.2.610>
- Opetushallitus (2004). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet*. Opetushallitus.
- Opetushallitus (2013). *Lukion opetussuunnitelman perusteet*. Opetushallitus.
- Opetushallitus (2014). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet*. Määräykset ja ohjeet 2014:96.
- Opetushallitus (2019). *Lukion opetussuunnitelman perusteet*. Opetushallitus.
- Opetushallitus (2022). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022*. Määräykset ja ohjeet 2022:2a.
- Opetushallitus (2025). *Ammatilliset tutkinnon osat*. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tutkintojen-perusteet>
- Pentikäinen, J. (2019). Työpajamalliin perustuva kirjoittamisen kouluopetus: eksplisiittisestä opetuksesta toimijuuteen. *Scriptum*, 2019(1), 1–33. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/63043>
- Pentikäinen, J. (2021). Mentoritekstit kirjoittajaksi oppimisen tukena: Opettajien kokemuksia ja oppimiskäsityksen luonnostelua. *Scriptum*, 8(1), 103–135. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-202106153763>

- Pentikäinen, J. (2023). Finnish teachers views on their pupils' writing challenges. *Journal of Finnish Studies*, 26(1), 24–49. <https://doi.org/10.5406/28315081.26.1.02>
- Pentikäinen, J., & Kallionpää, O. (2024). A systematic review of research on learning writing skills using gamification. *Seminar.net*, 20(2). <https://doi.org/10.7577/seminar.5712>
- Pentikäinen, J., Routarinne, S., Hankala, M., Harjunen, E., Kauppinen, M., & Kulju, P. (2017). Oikeinkirjoituksesta monilukutaitoon: suomalainen kirjoittamisen opetus ennen ja nyt. Teoksessa V. Korhonen, J. Annala & P. Kulju (toim.), *Kehittämisen palat, yhteisöjen salat: näkökulmia koulutukseen ja kasvatukseen* (s. 157–180). Tampere University Press. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0500-0>
- Pieper, I. (2020). L1 Education and the place of literature. Teoksessa B. Green & P. O. Erixon (toim.), *Rethinking L1 education in global era*, (s. 115–132). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-0303-55997-7_6
- Pietilä, P. (2025). Äidinkielen luokka ja sukupuoli: etnografinen tutkimus äidinkielen/suomen opinnoista tekniikan alan osaamisperusteisessa ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa. <http://hdl.handle.net/10138/593849>
- Pietilä, P., & Lakka, L. (2021). Siis mähän oisin kova lukee – Koulupolulla haasteita kohdanneiden nuorten käsityksiä lukemisesta ja kirjoittamisesta. *Nuorisotutkimus*, 39(3), 21–35.
- Pietilä, P., & Lappalainen, S. (2023). 'Literacy for labour' in the competency-based VET in Finland. *Journal of Curriculum Studies*, 55(3), 309–324. <https://doi.org/10.1080/00220272.2023.2209148>
- Pietilä, P., Niemi, A.-M., & Kauppila, A. (2021). Mitään ei saisi enää opettaa – osaamisen tunnustaminen ammatillisessa äidinkielen ja suomen opetuksessa. *Kasvatus*, 52(4), 414–425. <https://journal.fi/kasvatus/article/view/112375>
- Rejman, K., Magnusson, U., Björklund, S., & Heilä-Ylikallio, R. (2016). Elever i årskurs 5 skriver narrativer: – en analys av struktur, fiktion och värdering. Teoksessa H. Höglund & R. Heilä-Ylikallio (toim.), *Framtida berättelser. Perspektiv på nordisk modersmålsdidaktisk forskning* (s. 143–161). Åbo Akademi, Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier. http://www.vasa.abo.fi/pf/pfpublikationer/full_text/Rapport_nr_39_2016.pdf
- Rosvall, C., Heilä-Ylikallio, R., & Björklund, S. (2022). Lärarstuderandes examensarbeten om stöttning av elevers skrivande. Teoksessa S. Björklund, B. Haagensen, M. Nordman & A. Westerlund (toim.), *Svenskan i Finland*

- 19: Föredrag vid den nittonde sammankomsten för beskrivningen av svenskan i Finland (s. 301–317). Svensk-Österbottniska Samfundet. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-69650-5-5>
- Rosvall, C., Sturk, E., Magnusson, U., Rejman, K., Björklund, S., Slotte, A., Kronholm, A., & Heilä-Ylikallio, R. (2023). Skrivstöttning i teori och praktik med exempel från Finland och Sverige. Teoksessa A. Billing, J. Wiksten Folkeryd, Å. af Geijerstam, Y. Halleson, A. Nord, O. Nordberg & A. Palmér (toim.), *Ämnesdidaktiska perspektiv på språk och litteratur: Åttonde nordiska konferensen för modersmålsdidaktisk forskning* (NNMF8) (s. 225–244). Uppsala universitet, Institutionen för nordiska språk. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20230831114062>
- Routarinne, S. (2014). Sense of genre in fifth graders' text construction. Teoksessa P. Fitzsimmons & J. Pentikäinen (toim.), *Reimagining Writing: Interdisciplinary Perspectives* (s. 15–28). (At the Interface). Inter-Disciplinary Press.
- Routarinne, S., & Absetz, P. (2013). Writing performance and writing self-efficacy: The case of Finnish fifth graders. Teoksessa S. Tavares (toim.), *Why do we write as we write?* (s. 51–66). Inter-Disciplinary Press. <https://www.interdisciplinarypress.net/online-store/ebooks/ethos-and-modern-life/why-do-we-write-as-we-write>
- Routarinne, S., & Tenhola, E. (2015). Tekstilajin tajua 5.-luokkalaisten kirjoittelmissa. Teoksessa M. Kauppinen, M. Rautiainen & M. Tarnanen (toim.), *Elävä ainepedagogiikka: Ainedidaktiikan symposium Jyväskylässä 13.–14.2.2014* (s. 172–191). (Ainedidaktisia tutkimuksia 9). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/154156>
- Routarinne, S., Iiskala, T., Ketamo, E., Lindfelt, H., & Mikkilä-Erdmann (2023). Lukupiireistä motivaatiota lukuharrastukseen alakoulussa. Teoksessa P. Hiidenmaa, I. Lindh, S. Sintonen & R. Suomalainen (toim.) *Lukemisen kulttuurit* (s. 90–92). Gaudeamus.
- Rättyä, K. (2013). Languageing and visualisation method for grammar teaching: A conceptual change theory perspective. *English Teaching Practice and Theory*, 12(3), 87–101. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1017144.pdf>
- Rättyä K. (2015). Språkliggörande och visualisering som metoder för begrepsundervisning. Teoksessa A. Amdal, H. Fjørtoft & T. Guldal (toim.), *Faglig kunnskap i skole og lærerutdanning II. Nordiske bidrag til fagdidaktikken* (s. 13–31). Fagbokforlaget.

- Rättyä, K. (2017). *Kielitiedon didaktiikkaa. Kielentäminen ja visualisointi sanaluokkien ja lauseenjäsenten opetusmenetelminä*. Kasvatustieteellisiä tutkimuksia 1. [Väitöskirja, Helsingin yliopisto]. Helda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-2861-4>
- Rättyä, K. (2018). Luokanopettajakoulutuksen opintojen tuottama pätevyys lukutaidon opetuksessa. *Kielikukko*, 37(1), 18–25.
- Rättyä, K. (2019). Hur legitimeras litteraturundervisningen i Finland? Teoksessa H. Höglund (toim.), *Genom texter och världar: Svenska och litteratur med didaktisk inriktning – festskrift till Ria Heilä-Ylikallio* (s. 201–216). Åbo Akademis förlag. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-765-927-7>
- Rättyä, K. (2021). Kirjallisuusdidaktiikan mitä, miksi ja miten: Viisi näkökulmaa pohjoismaiseen kirjallisuudenopetukseen. Teoksessa R. Hildén, P. Portaankorva-Koivisto & T. Mäkipää (toim.), *Aineenopetus ja aiheenopetus* (s. 31–48). (Ainedidaktisia tutkimuksia 20). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202210267863>
- Rättyä, K. (2023). Kirjallisuudenopetus ja arviointi – mitä, miten ja miksi arvioidaan? Teoksessa P. Hiidenmaa, I. Lindh, S. Sintonen & R. M. Suomalainen (toim.) *Lukemisen kulttuurit* (s. 307–320). Gaudeamus.
- Rättyä, K. (2026). Koherenssi perusopetuksen äidinkielen ja kirjallisuuden opetussuunnitelmissa. *Ainedidaktikka*, 10(1), s. 89–113. <https://doi.org/10.23988/7hk38770>
- Rättyä, K., Fontich, X., Štěpáník, S., Costa, A. L., & Awramiuk, E. (2025). Teaching L1 in five European countries: Goals and challenges. Teoksessa M. Marczevska & A. Wileczek (toim.) *Native Language in the 21st Century: System, Communication Practices and Education* (s. 115–133). Brill.
- Rättyä, K., Hakala, E., & Matilainen, R. (2023). Ahdistuksen kautta aktiiviseksi ilmastotoimijaksi – kuvakirjojen diskurssit ja ekologiset tapahtumaympäristöt. Teoksessa P. Suvilehto, P. Rautio & V-M. Värri (toim.), *Nuorten luonto eläimineen: Kohti monilajista nuorisotutkimusta* (s. 131–156). (Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 246). Nuorisotutkimusseura.
- Rättyä, K., Heilä-Ylikallio, R., & Tainio, L. (2017). En inblick i modersmålsdidaktisk forskning på 2000-talet i Finland. Teoksessa M. Kallio, R. Juonen & A. Kaasinen (toim.), *Jatkuvuus ja muutos opettajankoulutuksessa* (s. 249–266). (Ainedidaktisia tutkimuksia 12). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <http://hdl.handle.net/10138/229862>

- Rättyä, K., & Kulju, P. (2018). Kielitietoisuutta kielentämällä: kieliopin tehtävyyppien kehittäminen. *Ainedidaktiikka*, 2(1), 59–74. <https://doi.org/10.23988/ad.68750>
- Salo, A.-E., Routarinne, S., Juvonen, R., & Kaasinen, A. (2023). Participatory roles adopted by elementary students when writing collaboratively in environmental and social studies classrooms. *Journal of Writing Research*, 15(1), 73–103. <https://doi.org/10.17239/jowr-2023.15.01.04>
- Shulman, L. S. (1987). *Knowledge and teaching: Foundations of the new reform*. *Harvard Educational Review*, 57(1), 1–21.
- Schuster, K. (1999). *Einführung in die Fachdidaktik Deutsch*. 8. p. Schneider Verlag Hohengehren GmbH.
- Slotte, A., & Forsman, L. (2017). Skriva av och skriva eget – samtal om skrivande i den svenskspråkiga skolan i Finland. Teoksessa M. Tandefelt (toim.), *Språk i skola och samhälle* (s. 15–51). Svenska Litteratursällskapet.
- Slotte, A., Olin-Scheller, C., & Tanner, M. (2019). Textmöten i det uppkopplade klassrummet: Digitala resurser och nya litteracitetspraktiker i gymnasieskolans undervisning. Teoksessa H. Höglund, S. Jusslin, M. Ståhl & A. Westerlund (toim.), *Genom texter och världar: Svenska och litteratur med didaktisk inriktning – festskrift till Ria Heilä-Ylikallio* (s. 121–137). Åbo Akademis förlag. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-765-927-7>
- Slotte, A., Rejman, K., Wallinheimo, K., & Zetterholm, E. (2021). Arbete med skönlitteratur i svenskundervisningen – två lärarstudenter reflekterar. Teoksessa L. Jølle, A. S. Larsen, H. Otnes & L. I. Aa (toim.), *Morsmålsfaget som fag og forskningsfelt i Norden* (s. 151–171). Universitetsforlaget. <https://doi.org/10.18261/9788215050997-2021-09>
- Stenberg, P.-R. (2019). Osallistavan draamaprosessin yhteisöllinen suunnittelu: Pedagoginen malli ja toiminta digitaalisessa oppimisympäristössä. V[äitöskirja, Itä-Suomen yliopisto]. Erepo.
- Strandberg, A., & Toropainen, O. (2022). Det bygger liksom på att man vet sammanhanget”: Elevers resonemang om syntaktisk (o)fullständighet i en skönlitterär text. *Nordic Journal of Literacy Research*, 8(1). <https://doi.org/10.23865/njlr.v8.3286>
- Sulkunen, S., & Kauppinen, M. (2018). ”Ainakin muutaman pojan luokallani tiedän lukevan”: poikien (osin piiloiset) luku- ja kirjoitustaidot. Teoksessa

- sa A. Kivijärvi, T. Huuki & H. Lunabba (toim.), *Poikatutkimus* (s. 146–173). Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja, 205. Vastapaino.
- Svenlin, M. & Sørhaug, J. O. (2022) Collaborative writing in L1 school contexts: A scoping review, *Scandinavian Journal of Educational Research*, <https://doi.org/10.1080/00313831.2022.2115128>
- Svenlin, M., & Jusslin, S. (2023). Thinking brainstorming as otherwise in collaborative writing: A rhizoanalysis. *Linguistics and Education*, 77, 1–13. Article 101218. <https://doi.org/10.1016/j.linged.2023.101218>
- Suuriniemi, S.-M. (2019). Kielitietoisuuden käsite ja kieli-ideologiat helsinkiläisten peruskoulujen opetussuunnitelmadiskursseissa. Teoksessa M. Kok, H. Massinen, I. Moshnikov, E. Penttilä, S. Tavi & L. Tuomainen (toim.), *Pidetään kielet elävinä – Keeping Languages Alive – Piemmä kiellet eläviny: AFinLAN vuosikirja 2019* (s. 42–59). (Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja 77). Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys AFinLA. <https://doi.org/10.30661/afinlavk.79512>
- Suuriniemi, S.-M. (2023). *Monikielistyvä koulu ja kielitietoisuus: Perusopetuksen opetussuunnitelmien, opettajien ja oppikirjojen kieliorientaatiot* [Väitös-kirja, Helsingin yliopisto]. Helda.
- Sääskilahti M. (2016). Yhdeksäsluokkalaiset vastineen kirjoittajina. Teoksessa H.-M. Pakula, E. Kouki, H. Silfverberg & E. Yli-Panula (toim.), *Uudistuva ja uusiutuva ainedidaktiikka* (s. 275–290). (Ainedidaktisia tutkimuksia 11). Turun yliopisto. <http://hdl.handle.net/10138/174336>
- Sääskilahti M., Palola E. & Saviniemi M. (2021). Yhdeksäsluokkalaisten näemyksiä yläkoululaisten luku- ja kirjoitustaidoista. Teoksessa E. Luukka, A. Palomäki, L. Pihkala-Posti & J. Hanska (toim.), *Opetuksen ja oppimisen ytimessä* (s. 79–97). (Ainedidaktisia tutkimuksia 19). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <http://hdl.handle.net/10138/333969>
- Sääskilahti, M., & Saviniemi M. (2019). Miten äidinkielen ja kirjallisuuden oppiainetta käsitellään yleisönosastokirjoituksissa? Teoksessa M. Rautiainen & M. Tarnanen (toim.), *Tutkimuksesta luokkahuoneisiin* (s. 225–242). (Ainedidaktisia tutkimuksia 15). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <http://hdl.handle.net/10138/298542>
- Tainio, L. (2012a). Äidinkielen ja kirjallisuuden didaktiikka. Teoksessa A. Kallioniemi & A. Virta (toim.), *Ainedidaktiikka tutkimuskohteena ja tie-*

- donalana* (s. 121–145). (Kasvatusalan tutkimuksia 60). Suomen kasvatustieteellinen seura.
- Tainio, L. (2012b). Gender in Finnish school textbooks for basic education. Teoksessa T. Tolonen, T. Palmu, S. Lappalainen & T. Kurki (toim.), *Cultural practices and transitions in education* (s. 211–225). Tufnell Press.
- Tainio, L. (2012c). The role of textbooks in Finnish mother tongue and literature classrooms. Teoksessa H. Lehti-Eklund, A. Slotte-Lüttge, B. Silén & R. Heilä-Ylikallio (toim.), *Skriftpraktiker hos barn och unga* (s. 11–33). Åbo Akademi.
- Tainio, L. E. (2017). Studying the use of textbook in the activity of recapping in classroom discourse. Teoksessa N. Pyry, L. Tainio, K. Juuti, R. Vasquez & M. Paananen (toim.), *Changing subjects, changing pedagogies: diversities in school and education* (s. 128–144). (Ainedidaktisia tutkimuksia 13). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/231202>
- Tainio, L., & Grünthal, S. (2016). Language and literature education: principles and reflections on mother tongue and literature. Teoksessa H. Niemi, A. Toom & A. Kallioniemi (toim.), *Miracle of Education: The principles and practices of teaching and learning in Finnish schools* (2nd revised edition toim., s. 145–156). Artikkelit 10. Sense publishers.
- Tainio, L., Grünthal, S., Routarinne, S., Satokangas, H., & Hiidenmaa, P. (2019). Primary school pupils' literary landscapes: What do Finnish- and Swedish-speaking pupils read at school? Teoksessa H. Höglund, S. Jusslin, M. Ståhl & A. Westerlund (toim.), *Genom texter och världar: Svenska och litteratur med didaktisk inriktning – festskrift till Ria Heilä-Ylikallio* (s. 217–233). Åbo Akademis förlag. <https://www.doria.fi/handle/10024/170112>
- Tainio, L., & Karvonen, U. (2015). Finnish teachers exploring gender bias in school textbooks. Teoksessa S. Mills & A. S. Mustapha (toim.), *Gender Representations in Learning Materials: International Perspectives* (s. 124–149). Routledge.
- Tainio, L., Karvonen, U., & Routarinne, S. (2015). Käsitteet oppimateriaalin käytöstä äidinkielen opettajaidentiteetin rakentumisen välineenä. Teoksessa M. Kauppinen, M. Rautiainen & M. Tarnanen (toim.), *Rajaton tulevaisuus: Kohti kokonaisvaltaista oppimista: Ainedidaktiikan symposium Jyväskylässä 13.–14.2.2014* (s. 189–206). (Ainedidaktisia tutkimuksia 8). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/153212>

- Tainio, L., La Rosa, L.-S., & Leksis, S. (2021). Harry Potter vai Anna Liisa? Sukupuoli ja opettajien lukusuositukset perusopetuksen äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa. Teoksessa E. Luukka, A. Palomäki, L. Pihkala-Posti & J. Hanska (toim.), *Opetuksen ja oppimisen ytimessä* (s. 278–297). (Ainedidaktisia tutkimuksia 19). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura. <http://hdl.handle.net/10138/333969>
- Tainio, L., Leksis, S., & Aaltonen, L.-S. (2020). Literary landscapes in Finnish schools: Gender and national diversity. Teoksessa S. Strid, D. Balkmar, J. Hearn & L. Morley (toim.), *Does knowledge have a gender?: A Festschrift for Liisa Husu on gender, science and academia* (s. 88–99). (CFS Report Series 26). Örebro universitet. <http://oru.diva-portal.org/smash/get/diva2:1511237/FULLTEXT02.pdf>
- Tainio, L., & Routarinne, S. (2012). Kieliopin ymmärtäminen ja kieliopillinen ajattelu: luokanopettajaopiskelijat lausetta hahmottamassa. Teoksessa P. Atjonen (toim.), *Oppiminen ajassa – kasvatus tulevaisuudessa: Joensuun vuoden 2011 kasvatustieteen päivien parhaat esitelmät artikkeleina* (s. 249–263). (Kasvatusalan tutkimuksia 61). Suomen kasvatustieteellinen seura.
- Tainio, L., & Siponmaa, E. (2015). Lukukoira ei hauku – Koira, lapsilukija ja aikuiset lukemistapahtuman rakentajina. *Kasvatus*, 46(4), 364–378.
- Tainio, L., & Slotte, A. (2017). Interactional organization and pedagogic aims of reading aloud practices in L1 education. *Nordic Journal of Literacy Research*, 3(1), 61–82. <https://doi.org/10.23865/njlr.v3.469>
- Tainio, L., & Winkler, I. (2014). The construction of ideal reader in German and Finnish text-books for literacy education. *L1 Educational Studies in Languages and Literature*, 14, 1–25. <http://l1.publication-archive.com/publication/1/1501>
- Tarnanen, M., Aalto, E., & Kauppinen, M. (2013). Luokanopettajaopiskelijoiden käsityksiä äidinkielestä oppiaineena. *AFinLA-e: Soveltavan kielitieteen tutkimuksia*, 5, 163–180. <https://journal.fi/afinla/article/view/8745>
- Tarnanen, M., Ruotsalainen, J., Lerkkanen, M.-K., Sulkunen, S., Leino, K., Aro, M., & Luukka, M.-R. (2021). Luku- ja kirjoitustaidon opetuksen tekstivalinnat eri opettajaryhmien kuvaamina. *Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehti: NMI-bulletin*, 31(4), 10–28. <https://bulletin.nmi.fi/2022/01/26/luku-ja-kirjoitustaidon-opetuksen-tekstivalinnat-eri-opettajaryhmien-kuvaamina/>

- Toivanen, T. (2012). Pohdintaa draamakasvatuksen perusteista suomalaisessa koulukontekstissa: opetusmenetelmä vai taideaine. *Kasvatus*, 43(2), 192–198.
- Torraco, R. J. (2016) Writing integrative literature reviews: using the past and present to explore the future. *Human Resource Development Review*, 15(4), 404–428.
- Torvelainen, P., Tarnanen, M., Hankala, M., & Kainulainen, J. (2019). Miten luokanopettajaopiskelijat arvioivat itseään tekstien tuottajina?. Teoksessa M. Kallio, H. Krzywacki & S. Poulter (toim.), *Arvot ja arviointi* (s. 28–50). (Ainedidaktisia tutkimuksia, 16.) Helsingin yliopisto. <http://hdl.handle.net/10138/308813>
- Varis, M. (2012). *Kielikäsitys yläkoulun äidinkielen oppikirjoissa*. [Väitöskirja, Oulun yliopisto]. OuluREPO.
- Westerlund, A. (2014). Tankens mångfald – essän som genre och gymnasieskrivande. Teoksessa P. Andersson, P. Holmberg, A. Lyngfelt, A. Nordenstam & O. Widhe (toim.), *Mångfaldens möjligheter* (s. 307–325) http://www.kau.se/sites/default/files/Dokument/subpage/2014/12/m_ngfaldens_m_jligheter_20141123_pdf_57141.pdf
- Westerlund, A. (2020). ”De e dom som sticker ut som man minns”: Finlandssvenska gymnasieöversättarens föreställningar om essäprovet som skolgenre. Teoksessa M. Forsskähl, J. Lassus, B. Silén & S. Stolt (toim.), *Modersmålsprovet i brännpunkten: Studentexamensprovet i modersmålet svenska på 2000-talet* (s. 125–161). Svenska litteratursällskapet i Finland. <https://www.sls.fi/sv/utgivning/modersmalsprovet-i-brannpunkten>
- Westerlund, A. (2025). *Essäskrivande i gymnasiet: Lärares föreställningar om essän som skolgenre och essäistiska drag i elevtexter* [Väitöskirja, Åbo Akademi]. Doria. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-12-4427-8>
- Westerlund, A., Randahl, A.-C., & Heilä-Ylikallio, R. (2022). Prov och praktik i otakt? Fyra gymnasieöversättarens kollegiala samtal om skrivande och skrivundervisning i anslutning till det digitala studentexamensprovet i modersmål och litteratur. Teoksessa S. Björklund, B. Haagensen, M. Nordman & A. Westerlund (toim.), *Svenskan i Finland 19: Föredrag vid den nittonde sammankomsten för beskrivningen av svenskan i Finland* (Vol.

- 82, s. 346–360). Svensk-österbottniska samfundet r.f. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-69650-5-5>
- Åkerholm, K., & Höglund, H. (2022). Möte med det obestämbara: ungdomars tolkningsförhandlingar med bilderboken *Hemma hos Harald Henriksson*. *Acta Didactica Norden*, 16(3), 1–19. Article 3. <https://doi.org/10.5617/adno.8720>
- Åkerholm, K., & Höglund, H. (2024). Cultivating response-ability in secondary literary education: Staying with the trouble with/in Lisen Adbåge's picturebook *Furan*. *Children's Literature in Education*. <https://doi.org/10.1007/s10583-024-09588-6>